

СПОРАЗУМ О СТАБИЛИЗАЦИЈИ И ПРИДРУЖИВАЊУ

**између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране, и
Републике Србије, са друге стране**

**КРАЉЕВИНА БЕЛГИЈА,
РЕПУБЛИКА БУГАРСКА,
ЧЕШКА РЕПУБЛИКА,
КРАЉЕВИНА ДАНСКА,
САВЕЗНА РЕПУБЛИКА НЕМАЧКА,
РЕПУБЛИКА ЕСТОНИЈА,
РЕПУБЛИКА ГРЧКА,
КРАЉЕВИНА ШПАНИЈА,
РЕПУБЛИКА ФРАНЦУСКА,
ИРСКА,
РЕПУБЛИКА ИТАЛИЈА,
РЕПУБЛИКА КИПАР,
РЕПУБЛИКА ЛЕТОНИЈА,
РЕПУБЛИКА ЛИТВАНИЈА,
ВЕЛИКО ВОЈВОДСТВО ЛУКСЕМБУРГ,
РЕПУБЛИКА МАЂАРСКА,
РЕПУБЛИКА МАЛТА,
КРАЉЕВИНА ХОЛАНДИЈА,
РЕПУБЛИКА АУСТРИЈА,
РЕПУБЛИКА ПОЉСКА,
РЕПУБЛИКА ПОРТУГАЛИЈА,
РУМУНИЈА,
РЕПУБЛИКА СЛОВЕНИЈА,
СЛОВАЧКА РЕПУБЛИКА,
РЕПУБЛИКА ФИНСКА,**

**КРАЉЕВИНА ШВЕДСКА,
УЈЕДИЊЕНО КРАЉЕВСТВО ВЕЛИКЕ БРИТАНИЈЕ И СЕВЕРНЕ ИРСКЕ**

Уговорне стране Уговора о оснивању Европске заједнице и Уговора о оснивању Европске заједнице за атомску енергију и Уговора о Европској унији, у даљем тексту „државе чланице”, и

ЕВРОПСКА ЗАЈЕДНИЦА и ЕВРОПСКА ЗАЈЕДНИЦА ЗА АТОМСКУ ЕНЕРГИЈУ,

у даљем тексту „Заједница“,

с једне стране, и

РЕПУБЛИКА СРБИЈА, у даљем тексту „Србија“,

с друге стране,

Узимајући у обзир јаке везе између страна и вредности које деле, њихову жељу за јачањем тих веза и успостављањем блиског и трајног односа који се заснива на узајамности и обостраном интересу, што би Србији требало да омогући даље јачање и ширење односа са Заједницом и њеним државама чланицама;

Узимајући у обзир значај овог Споразума, у оквиру Процеса стабилизације и придруживања (ПСП) са државама југоисточне Европе, за успостављање и консолидацију стабилног европског поретка заснованог на сарадњи, којем је Европска унија главни стуб, као и у оквиру Пакта за стабилност;

Узимајући у обзир спремност Европске уније да у највећој могућој мери интегрише Србију у политичке и привредне токове Европе као и њен статус потенцијалног кандидата за чланство у ЕУ на основу Уговора о Европској унији (у даљем тексту „Уговор о ЕУ”) и испуњења критеријума утврђених од стране Европског савета у јуну 1993. године, као и условљености Процеса стабилизације и придруживања, а под условом успешног спровођења овог Споразума, посебно у погледу регионалне сарадње;

Узимајући у обзир Европско партнерство, које утврђује приоритетне активности у циљу подршке напорима државе да се приближи Европској унији;

Узимајући у обзир посвећеност страна да свим средствима допринесу политичкој, привредној и институционалној стабилизацији у Србији, као и у региону, развојем грађанског друштва и демократизацијом, изградњом институција и реформом државне управе, трговинском интеграцијом у региону и побољшаном привредном сарадњом, као и сарадњом у бројним областима, посебно у правосуђу и унутрашњим пословима и јачању националне и регионалне безбедности;

Узимајући у обзир посвећеност страна повећању политичких и економских слобода као самих основа овог Споразума, као и њихову посвећеност поштовању људских права и владавине права, укључујући права припадника националних мањина, и

демократским начелима кроз вишепартијски систем са слободним и поштеним изборима;

Узимајући у обзир опредељење страна да у потпуности спроводе сва начела и одредбе Повеље УН, ОЕБС, посебно оних садржаних у Завршном акту Конференције о европској безбедности и сарадњи (у даљем тексту „Завршни акт из Хелсинкија”), закључним документима Мадридске и Бечке конференције, Париској повељи за нову Европу, и Пакту за стабилност југоисточне Европе, у циљу доприноса регионалној стабилности и сарадњи између земаља региона;

Потврђујући право на повратак свим избеглицама и интерно расељеним лицима, право на заштиту њихове имовине и друга сродна људска права;

Узимајући у обзир посвећеност страна начелима слободне тржишне привреде и одрживом развоју, као и спремност Заједнице да допринесе привредним реформама у Србији;

Узимајући у обзир посвећеност страна слободној трговини, у складу са правима и обавезама који проистичу из чланства у Светској трговинској организацији;

Узимајући у обзир жељу страна да додатно развију стални политички дијалог о билатералним и међународним питањима од заједничког интереса, укључујући регионалне аспекте, имајући у виду Заједничку спољну и безбедносну политику Европске уније;

Узимајући у обзир посвећеност страна сузбијању организованог криминала и јачању сарадње у борби против тероризма на основу декларације издате од стране Европске конференције 20. октобра 2001. године;

Уверене да ће Споразум о стабилизацији и придруживању (у даљем тексту „Споразум”) створити нову климу за привредне односе између њих, и изнад свега, за развој трговине и улагања, као кључних чинилаца за реструктурирање и модернизацију привреде;

Имајући у виду посвећеност Србије усклађивању свог законодавства у одређеним секторима са законодавством Заједнице и његовом ефикасном спровођењу;

Водећи рачуна о спремности Заједнице да пружи одлучну подршку спровођењу реформе и да у том циљу искористи све расположиве инструменте сарадње и техничку, финансијску и економску помоћ на свеобухватној, индикативној, вишегодишњој основи;

Потврђујући да одредбе овог Споразума које су обухваћене Делом III, Насловом IV Уговора о оснивању Европске заједнице (у даљем тексту „Уговор о ЕЗ”) обавезују Уједињено Краљевство и Ирску као посебне уговорне стране, а не као део Европске заједнице, док Уједињено Краљевство или Ирска (у зависности од

случаја) не обавесте Србију да је постала обавезана као део Европске заједнице у складу са Протоколом о положају Уједињеног Краљевства и Ирске, који је додат Уговору о ЕУ и Уговору о ЕЗ. Исто важи за Данску, у складу са Протоколом који је додат овим Уговорима о положају Данске;

Подсећајући на Загребачки самит, који је позвао на даље учвршћивање односа између земаља обухваћених Процесом стабилизације и придруживања и Европске уније, као и побољшану регионалну сарадњу;

Подсећајући да је Солунски самит ојачао Процес стабилизације и придруживања као политички оквир за односе између Европске уније и држава западног Балкана и нагласио перспективу њихове интеграције са Европском унијом на основу њиховог појединачног напретка у реформама и достигнућима, што је и потврђено каснијим закључцима Европског савета из децембра 2005. године и децембра 2006. године;

Подсећајући на потписивање Споразума о слободној трговини у централној Европи у Букурешту 19. децембра 2006. године као средство јачања способности региона да привуче улагања и могућности његове интеграције у светску економију;

Подсећајући на потписивање Споразума о олакшаној процедури за издавање виза и Споразума о реадмисији, између Европске заједнице и Србије у Бриселу 18. септембра 2007. године;

У жељи да остваре ближу културну сарадњу и развијају размену информација;

ДОГОВОРИЛИ СУ СЕ О СЛЕДЕЋЕМ:

Члан 1

- 1 Овим се успоставља придруживање између Заједнице и њених држава чланица, с једне стране, и Републике Србије, с друге стране.
2. Циљеви овог придруживања су:
 - подржавање напора Србије у јачању демократије и владавине права;
 - допринос политичкој, привредној и институционалној стабилности у Србији, као и стабилизацији региона;
 - обезбеђивање одговарајућег оквира за политички дијалог, омогућавајући развој блиских политичких веза између страна;

- подржавање напора Србије да развија привредну и међународну сарадњу, између осталог, и кроз усклађивање свог законодавства са законодавством Заједнице;
- подржавање напора Србије да заврши транзицију у функционалну тржишну привреду;
- унапређивање складних економских односа и постепено стварање зоне слободне трговине између Заједнице и Србије;
- подстицање регионалне сарадње у свим областима обухваћеним овим Споразумом.

НАСЛОВ I

ОПШТА НАЧЕЛА

Члан 2

Поштовање демократских начела и људских права, проглашених у Универзалној декларацији о људским правима и дефинисаних у Европској конвенцији о заштити људских права и основним слободама, Завршном акту из Хелсинкија и Париској повељи за нову Европу, поштовање начела међународног права, укључујући пуну сарадњу са Међународним кривичним трибуналом за бившу Југославију, владавине права, као и начела тржишне привреде у складу са Документом Бонске конференције КЕБС о привредној сарадњи, представљаће основ унутрашње и спољне политике страна и чиниће суштинске елементе овог Споразума.

Члан 3

Стране сматрају да ширење оружја за масовно уништење (ОМУ) и средстава за њихову испоруку, било државама било недржавним субјектима, представља једну од најозбиљнијих претњи међународној стабилности и безбедности. Стога су се стране договориле да сарађују и да допринесу борби против ширења оружја за масовно уништење и средстава за њихову испоруку кроз пуно поштовање и национално спровођење својих постојећих обавеза у складу са међународним уговорима и споразумима о разоружању и неширењу и другим одговарајућим међународним обавезама. Стране су сагласне да ова одредба чини суштински елемент овог Споразума и да ће бити део политичког дијалога који ће пратити и учврстити ове елементе.

Стране су сагласне да сарађују и да допринесу борби против ширења оружја за масовно уништење и средстава за њихову испоруку:

- предузимањем корака ради потписивања, ратификовања или приступања, по потреби, и потпуног спровођења свих осталих релевантних међународних инструмената;
- успостављањем ефикасног система контроле домаћег извоза, којим се контролише како извоз тако и транзит робе која је повезана са оружјем за масовно уништење, укључујући контролу крајњег коришћења оружја за масовно уништење код технологија са двоструком употребом и који садржи ефикасне санкције за повреду контроле извоза.

Политички дијалог о овом питању може бити успостављен на регионалној основи.

Члан 4

Уговорне стране потврђују значај који дају испуњавању међународних обавеза, посебно пуној сарадњи са Међународним кривичним трибуналом за бившу Југославију.

Члан 5

Међународни и регионални мир и стабилност, развој добросуседских односа и поштовање људских и мањинских права од кључног су значаја за Процес стабилизације и придруживања који се наводи у закључцима Савета Европске уније од 21. јуна 1999. године. Закључивање и спровођење овог Споразума врше се у оквиру закључака Савета Европске уније од 29. априла 1997. године и заснивају се на индивидуалним достигнућима Србије.

Члан 6

Србија се обавезује да настави да подстиче сарадњу и добросуседске односе са другим државама региона укључујући и одговарајући степен међусобних концесија у погледу кретања лица, робе, капитала и услуга, као и развој пројеката од општег интереса, посебно оних који се односе на борбу против организованог криминала, корупције, прања новца, илегалних миграција и кријумчарења, укључујући посебно трговину људима, лаким оружјем и забрањеним дрогама. Ова обавеза је кључни фактор у развоју односа и сарадње између страна и стога доприноси регионалној стабилности.

Члан 7

Стране потврђују значај који дају борби против тероризма и испуњавању међународних обавеза у овој области.

Члан 8

Придруживање ће се спроводити постепено и биће у потпуности остварено у прелазном периоду од највише шест година.

Савет за стабилизацију и придруживање, основан чланом 119, ће редовно надzirати, по правилу једном годишње, спровођење Споразума и усвајање и спровођење правних, административних, институционалних и привредних реформи од стране Србије. Овај надзор ће бити спровођен у светлу преамбуле и у складу са општим начелима овог Споразума. У току надзора водиће се рачуна о приоритетима утврђеним у Европском партнерству битним за овај Споразум и

надзор ће бити у складу са механизмима утврђеним у оквиру Процеса стабилизације и придруживања, посебно извештају о напретку Процеса стабилизације и придруживања.

На основу овог надзора, Савет за стабилизацију и придруживање ће издавати препоруке и може да доноси одлуке. Ако се приликом надзора утврде одређене тешкоће, оне могу бити упућене на механизме решавања спорова утврђене Споразумом.

Потпуно придруживање ће бити постепено остварено. Најкасније три године након ступања на снагу овог Споразума, Савет за стабилизацију и придруживање ће темељно размотрити примену овог Споразума. На основу овог разматрања Савет за стабилизацију и придруживање ће проценити напредак који је Србија учинила и може да одлучи о следећим фазама придруживања.

Горе поменуто разматрање се неће применити на слободно кретање робе, за које је предвиђен посебан распоред у Наслову IV.

Члан 9

Споразум ће бити у целости усклађен са одговарајућим одредбама Светске трговинске организације и спроведен на начин сагласан овим одредбама, посебно члановима XXIV Општег споразума о царинама и трговини из 1994. године (ГАТТ 1994) и чланом V Општег споразума о трговини услугама (ГАТС).

НАСЛОВ II ПОЛИТИЧКИ ДИЈАЛОГ

Члан 10

1. Стране ће у контексту овог Споразума даље развијати међусобни политички дијалог. Дијалог ће пратити и учврстити приближавање Европске уније и Србије и допринети успостављању блиских веза солидарности и нових облика сарадње између страна.
2. Политички дијалог посебно има за циљ да се унапреди:
 - потпуна интеграција Србије у заједницу демократских држава и постепено приближавање Европској унији;
 - веће приближавање ставова страна о међународним питањима, укључујући питања у вези са Заједничком спољном и безбедносном политиком, између осталог и кроз одговарајућу размену информација, а посебно о питањима која би могла да имају значајан утицај на стране;
 - регионална сарадња и развој добросуседских односа;
 - заједнички ставови о безбедности и стабилности у Европи, укључујући сарадњу у областима обухваћеним Заједничком спољном и безбедносном политиком Европске уније.

Члан 11

1. Политички дијалог ће се одвијати у оквиру Савета за стабилизацију и придруживање, који ће имати општу одговорност за свако питање које нека од страна буде изнела пред њега.
2. Политички дијалог се може одвијати, на захтев страна, и у следећим облицима:
 - састанцима, када је то неопходно, виших представника Србије, с једне стране, и председништва Савета Европске уније, Генералног секретара/Високог представника за Заједничку спољну и безбедносну политику и Комисије Европских заједница (у даљем тексту „Европска комисија”), с друге;

- коришћењем у потпуности свих дипломатских канала између страна, укључујући одговарајуће контакте у трећим државама и у оквиру Уједињених нација, ОЕБС, Савета Европе и других међународних форума;
- на било који други начин како би се значајно допринело учвршћивању, развијању и повећању овог дијалога, укључујући и средства наведена у Солунској агенди усвојеној Закључцима Европског савета у Солуну 19. и 20. јуна 2003. године.

Члан 12

Политички дијалог на парламентарном нивоу ће се одвијати у оквиру Парламентарног одбора за стабилизацију и придруживање основаног у складу са чланом 125.

Члан 13

Политички дијалог се може одвијати у мултилатералном оквиру и као регионални дијалог укључујући друге државе региона, као и у оквиру форума ЕУ - западни Балкан.

НАСЛОВ III РЕГИОНАЛНА САРАДЊА

Члан 14

У складу са својом посвећеношћу међународном и регионалном миру и стабилности и развоју добросуседских односа, Србија ће активно унапређивати регионалну сарадњу. Програми помоћи Европске заједнице могу да подрже пројекте који имају регионални или прекогранични значај путем својих програма техничке помоћи.

Када Србија предвиди јачање сарадње са неком од земаља наведених у члановима 15, 16. и 17, о томе ће обавестити и консултовати се са Заједницом и њеним државама чланицама у складу са одредбама наведеним у Наслову X.

Србија ће у потпуности спроводити Споразум о слободној трговини у централној Европи, потписан у Букурешту 19. децембра 2006. године.

Члан 15

Сарадња са другим државама које су потписале Споразум о стабилизацији и придруживању

Након потписивања овог Споразума, Србија ће започети преговоре са државама које су већ потписале Споразум о стабилизацији и придруживању, ради закључивања билатералних уговора о регионалној сарадњи, чији ће циљ бити повећање обима сарадње између тих држава.

Главни елементи ових уговора ће бити:

- политички дијалог;
- успостављање зона слободне трговине, у складу са одговарајућим одредбама Светске трговинске организације;
- узајамне концесије у погледу кретања радника, права на пословно настањивање, пружања услуга, текућих плаћања и кретања капитала, као и других политика које се односе на кретање лица, на истом нивоу који је предвиђен и овим Споразумом;
- одредбе о сарадњи у другим областима, без обзира на то да ли су оне обухваћене овим Споразумом, а посебно у области правосуђа и унутрашњих послова.

Ови уговори ће, по потреби, садржати одредбе о стварању неопходних институционалних механизма.

Ови уговори ће бити закључени у року од две године од ступања на снагу овог Споразума. Спремност Србије да закључи овакве уговоре ће бити услов за даљи развој односа између Србије и Европске уније.

Србија ће започети сличне преговоре са преосталим државама у региону када ове државе буду потписале Споразум о стабилизацији и придруживању.

Члан 16

Сарадња са другим државама обухваћеним Процесом стабилизације и придруживања

Србија ће учествовати у регионалној сарадњи са другим државама које су обухваћене Процесом стабилизације и придруживања у неким или свим областима сарадње обухваћеним овим Споразумом, а посебно оним од заједничког интереса. Ова сарадња треба увек да буде у складу са начелима и циљевима овог Споразума.

Члан 17

Сарадња са другим државама кандидатима за приступање Европској унији које нису обухваћене Процесом стабилизације и придруживања

1. Србија треба да подстиче сарадњу и закључи конвенцију о регионалној сарадњи са сваком државом кандидатом за приступање ЕУ у било којој од области сарадње обухваћених овим Споразумом. Ове конвенције треба да омогуће постепено усклађивање билатералних односа између Србије и те државе са одговарајућим делом односа између Европске заједнице и њених држава чланица и те државе
2. Србија ће започети преговоре са Турском која је успоставила царинску унију са ЕУ, у циљу закључивања, на основу обостраног интереса, Споразума којим би се установила зона слободне трговине у складу са чланом XXIV ГАТТ 1994, као и либерализовало пословно настањивање и пружање услуга између њих на нивоу једнаком овом Споразуму у складу са чланом V ГАТС.

Ови преговори треба да започну што је пре могуће, са циљем закључивања горе поменутог Споразума пре истека прелазног периода из члана 18 (1).

НАСЛОВ IV СЛОБОДАН ПРОТОК РОБЕ

ПОГЛАВЉЕ I ИНДУСТРИЈСКИ ПРОИЗВОДИ

Члан 18

1. Заједница и Србија ће, у периоду од највише шест година, почевши од ступања на снагу овог Споразума, постепено успоставити билатералну зону слободне трговине у складу са одредбама овог Споразума и одредбама ГАТТ 1994 и Светске трговинске организације (у даљем тексту „СТО“). У том процесу, оне ће водити рачуна о доле наведеним посебним условима.
2. Комбинована номенклатура робе ће се примењивати на класификацију робе у трговини између уговорних страна.
3. За потребе овог Споразума, царине и дажбине које имају исто дејство као и царине, укључују сваку царину или дажбину на увоз или извоз робе, друге таксе и дажбине на увоз или извоз, али не укључују:
 - дажбине једнаке унутрашњем опорезивању прописаном у складу са одредбама става 2. члана III ГАТТ 1994;
 - антидампинг или компензаторне мере;
 - дажбине које су сразмерне пруженим услугама.
4. За сваки производ, базна царина на коју се примењује накнадно снижење царинске стопе одређено овим Споразумом биће:
 - Заједничка царинска тарифа, установљена Уредбом Савета (ЕЕЗ) бр. 2658/87¹, примењена на *erga omnes* бази на дан потписивања овог Споразума;
 - Царинска тарифа Србије².
5. Ако се, након потписивања овог Споразума, примени било какво снижење царина на *erga omnes* основи, посебно у случају снижења царина насталог као резултат:
 - преговора о царинама у оквиру СТО, или
 - у случају приступања Србије СТО, или

¹ Уредба Савета (ЕЕЗ) бр. 2658/87 (СЛ Л 256, 07.09.1987, стр. 1) са годишњим изменама и допунама

² Закон о царинској тарифи („Службени гласник РС“, број 62/2005 и 61/2007)

- накнадних снижења царина након приступања Србије СТО,

Те снижене царине ће заменити базну царину из става 4 овог члана од дана од када се примењује наведено снижење.

6. Заједница и Србија ће обавештавати једна другу о својим одговарајућим базним царинама и њиховим изменама

ПОГЛАВЉЕ I ИНДУСТРИЈСКИ ПРОИЗВОДИ

Члан 19 Дефиниција

1. Одредбе овог поглавља примењиваће се на производе пореклом из Заједнице или из Србије наведене у Главама 25 до 97 Комбиноване номенклатуре, осим производа наведених у анексу I, став I, (2) СТО Споразума о пољопривреди.
2. Трговина производима обухваћеним Уговором о оснивању Европске заједнице за атомску енергију одвијаће се између страна у складу са одредбама тог Уговора.

Члан 20 Концесије Заједнице за индустријске производе

1. Царине на увоз индустријских производа пореклом из Србије у Заједницу, као и дажбине које имају исто дејство укидају се ступањем на снагу овог Споразума
2. Количинска ограничења и мере које имају исто дејство на увоз у Заједницу индустријских производа пореклом из Србије укидају се ступањем на снагу овог Споразума

Члан 21 Концесије Србије за индустријске производе

1. Царине на увоз у Србију индустријских производа пореклом из Заједнице, осим оних наведених у Анексу I, укидају се ступањем на снагу овог Споразума,
2. Дажбине које имају исто дејство као царине на увоз у Србију индустријских производа пореклом из Заједнице укидају се ступањем на снагу овог Споразума

3. Царине на увоз индустријских производа у Србију пореклом из Заједнице, наведене у Анексу I, постепено ће се смањивати и укидати у складу са временским распоредом наведеним у том Анексу.
4. Количинска ограничења и мере које имају исто дејство на увоз индустријских производа у Србију пореклом из Заједнице укидају се ступањем на снагу овог Споразума.

Члан 22

Царине и ограничења извоза

1. Ступањем на снагу овог Споразума, Заједница и Србија ће у међусобној трговини укинути све царине на извоз и дажбине које имају исто дејство.
2. Ступањем на снагу овог Споразума, Заједница и Србија ће међусобно укинути сва количинска ограничења на извоз и мере које имају исто дејство.

Члан 23

Бржа снижења царина

Србија исказује спремност да снизи своје царине у трговини са Заједницом брже него што је предвиђено у члану 21, ако то дозволе опште привредно стање и стање у одговарајућем привредном сектору.

Савет за стабилизацију и придруживање ће у том смислу анализирати ситуацију и дати одговарајуће препоруке.

ПОГЛАВЉЕ II ПОЉОПРИВРЕДА И РИБАРСТВО

Члан 24

Дефиниције

Одредбе овог Поглавља примењиваће се на трговину производима пољопривреде и рибарства пореклом из Заједнице или из Србије.

Израз „производи пољопривреде и рибарства“ односи се на производе наведене у Главама 1 до 24 Комбиноване номенклатуре и на производе наведене у Анексу I, члан I, (ii) Споразума о пољопривреди Светске трговинске организације.

Ова дефиниција обухвата рибу и производе рибарства наведене у Глави 3, тарифним бројевима 1604 и 1605 и тарифни подбројеви 0511 91, 2301 20 и ex 1902 20 („пуњена тестенина са садржајем више од 20% по маси рибе, љускара, мекушаца и других водених бескичмењака”).

Члан 25

Прерађени пољопривредни производи

Протокол 1 садржи договор о трговини прерађеним пољопривредним производима који су у њему наведени.

Члан 26

Концесије Заједнице на увоз пољопривредних производа пореклом из Србије

1. Од дана ступања на снагу овог Споразума, Заједница ће укинути сва количинска ограничења и мере које имају исто дејство на увоз пољопривредних производа пореклом из Србије.
2. Од дана ступања на снагу овог Споразума, Заједница ће укинути све царине и дажбине које имају исто дејство на увоз пољопривредних производа пореклом из Србије, осим производа обухваћених тарифним бројевима 0102, 0201, 0202, 1701, 1702 и 2204 Комбиноване номенклатуре.

За производе обухваћене Главама 7 и 8 Комбиноване номенклатуре, за које Заједничка царинска тарифа предвиђа примену *ad valorem* стопа царине и специфичне царине, укидање се примењује само на *ad valorem* део царине.

3. Од дана ступања на снагу овог Споразума, Заједница ће утврдити царине које се примењују на увоз у Заједницу производа од јунетине („*baby beef*“) пореклом из Србије дефинисаних у Анексу II, и то на 20% од *ad valorem* стопе царина и 20% од специфичне царине наведене у Заједничкој царинској тарифи Европских заједница, у оквиру годишње царинске квоте од 8,700 тона изражених у тежини полутки.
4. Од дана ступања на снагу овог Споразума Заједница ће применити бесцарински приступ увозу у Заједницу за производе пореклом из Србије обухваћене тарифним бројевима 1701 и 1702 Комбиноване номенклатуре, у оквиру годишње царинске квоте од 180,000 тона (нето масе).

Члан 27

Концесије Србије за пољопривредне производе

1. Од дана ступања на снагу овог Споразума, Србија ће укинути сва количинска ограничења и мере које имају исто дејство на увоз пољопривредних производа пореклом из Заједнице.
2. Од дана ступања на снагу овог Споразума Србија ће:
 - а) укинути царинске дажбине које се примењују на увоз одређених пољопривредних производа пореклом из Заједнице, наведених у Анексу III (а);
 - б) укинути прогресивно царинске дажбине које се примењују на увоз одређених пољопривредних производа пореклом из Заједнице, наведених у Анексу III (б) у складу са динамиком наведеном за сваки производ у Анексу;
 - ц) смањити прогресивно царинске дажбине које се примењују на увоз одређених пољопривредних производа пореклом из Заједнице, наведених у Анексу III (ц) и (д) у складу са динамиком наведеним за сваки производ у тим анексима;

Члан 28

Протокол о вину и алкохолним пићима

Протоколом 2 је утврђен режим који ће се примењивати на вина и алкохолна пића.

Члан 29

Концесије Заједнице за рибу и производе од рибе

1. Од дана ступања на снагу овог Споразума, Заједница ће укинути сва количинска ограничења и мере које имају исто дејство на увоз рибе и производа од рибе пореклом из Србије.
2. Од дана ступања на снагу овог Споразума, Заједница ће укинути све царине и мере које имају исто дејство, на рибу и рибље производе пореклом из Србије, осим оних набројаних у Анексу IV. Производи наведени у Анексу IV подлежу одредбама које су у њему садржане.

Члан 30

Концесије Србије за рибу и производе од рибе

1. Од дана ступања на снагу овог Споразума, Србија ће укинути сва количинска ограничења и мере које имају исто дејство на увоз рибе и производа од рибе пореклом из Заједнице.
2. Од дана ступања на снагу овог Споразума, Србија ће укинути све царине и мере које имају исто дејство на рибу и производе од рибе пореклом из Заједнице, осим оних који су наведени у Анексу V. Производи наведени у Анексу V подлежу одредбама које се у њему налазе.

Члан 31 ***Клаузула о ревизији***

Водећи рачуна о обиму трговине производима пољопривреде и рибарства између страна, њиховој посебној осетљивости, правилима заједничких политика Заједнице и пољопривредне политике и политике рибарства у Србији, улози пољопривреде и рибарства у привреди Србије, последицама мултилатералних преговора о трговини у оквиру Светске трговинске организације, као и евентуалног приступања Србије Светској трговинској организацији, Заједница и Србија ће у Савету за стабилизацију и придруживање, најкасније 3 године након ступања на снагу овог Споразума, за сваки појединачни производ и на уређеној и одговарајућој узајамној основи, истражити могућности за одобравање даљих узајамних концесија у циљу примене веће либерализације трговине производима пољопривреде и рибарства.

Члан 32 ***Заштитне мере за пољопривреду и рибарство***

1. Без обзира на остале одредбе овог Споразума, посебно члана 41, имајући у виду посебну осетљивост тржишта пољопривредних и рибљих производа, уколико увоз производа пореклом из једне од страна које су предмет концесија додељених у складу са члановима 25, 26, 27, 28, 29 и 30, проузрокује озбиљан поремећај на тржишту или у домаћим регулаторним механизмима друге стране, обе стране ће одмах започети консултације ради проналажења одговарајућег решења. У очекивању таквог решења, погођена страна може предузети одговарајуће мере које сматра неопходним..
2. У случају да кумулативни извоз производа пореклом из Србије, наведених у Анексу V Протокола 3, достигне ниво од 115% просека рачунатог за претходне три календарске године, Србија и Заједница ће, у року од пет радних дана, почети консултације у циљу анализирања и оцењивања кретања извоза ових производа у Заједницу, и где је то потребно, наћи задовољавајућа решења како би се избегао поремећај тржишта услед извоза ових производа у Заједницу.

Без утицаја на став 1. овог члана, у случају да кумулативни извоз производа пореклом из Србије, наведених у Анексу V Протокола 3, порасте за преко 30% у обиму у току календарске године, у поређењу са просечним извозом мереним за претходне три календарске године, Заједница може да суспендује преференцијални третман који се примењује на производе који су довели до пораста извоза.

У случају да се донесе одлука о суспензији преференцијалног третмана, Заједница ће, у року од пет радних дана, обавестити Одбор за стабилизацију и придруживање о мери коју предузима и ући у консултације са Србијом, како би договорила мере којима ће се избећи поремећај у трговини производима наведеним у Анексу V Протокола 3.

Заједница ће поново успоставити преференцијални третман чим се ефективном применом договорених мера или применом било које друге мере коју су стране предузеле, отклони поремећај у трговини.

Одредбе ставова 3, 4, 5. и 6, члана 41. примењиваће се *mutatis mutandis* и на активности наведене у овом ставу.

3. Стране ће размотрити функционисање механизма наведеног у ставу 2. овог члана, најкасније 3 године након ступања овог Споразума на снагу. Савет за стабилизацију и придруживање може да одлучи о одговарајућим изменама механизма из става 2. овог члана.

Члан 33

Заштита ознака географског порекла за производе пољопривреде и рибарства и прехранбене производе, са изузетком вина и алкохолних пића

1. Србија ће обезбедити заштиту ознака географског порекла Заједнице регистрованих у Заједници на основу Уредбе Савета (ЕЗ) број 510/2006 од 20. марта 2006. године о заштити географских ознака и назнака порекла за пољопривредне и прехранбене производе³, у складу са одредбама овог члана. Ознаке географског порекла из Србије ће моћи да се региструју у Заједници под условима наведеним у горепоменутој Уредби.
2. Србија ће на својој територији забранити сваку употребу имена заштићених у Заједници за сличне производе који не задовољавају услове за коришћење ознаке географског порекла. Ово ће се примењивати чак и када је наведено право географско порекло, када се конкретна географска ознака користи у преводу, када је име праћено изразима попут „врста”, „тип”, „стил”, „имитација”, „метод” или другим изразима тог типа.

³ СЛ Л 93, 31.03.2006. стр. 12, са изменама и допунама учињеним Уредбом Савета (ЕЗ) број 1791/2006 (СЛ Л 363, 20.12.2006, стр. 1)

3. Србија ће одбити регистрацију жига чија употреба одговара ситуацији наведеној у ставу 2. овог члана.
4. Жигови чија употреба одговара ситуацији наведеној у ставу 2. овог члана, а који су регистровани у Србији или стечени употребом, неће се више користити пет година након ступања на снагу овог Споразума. Међутим, ово се неће примењивати на жигове регистроване у Србији или жигове стечене употребом, а који су у власништву држављана трећих држава, под условом да нису такве природе да могу на било који начин да заведу потрошаче у погледу квалитета, карактеристика и географског порекла робе.
5. Свака употреба ознака географског порекла заштићених у складу са ставом 1. овог члана као уобичајених израза у општој употреби за такве робе у Србији престаће најкасније 5 година након ступања на снагу овог Споразума.
6. Србија ће обезбедити да роба извезена са њене територије, 5 година након ступања на снагу овог Споразума, не крши одредбе овог члана.
7. Србија ће обезбедити заштиту наведену у ставовима 1. до 6. овог члана, како на сопствену иницијативу, тако и на захтев заинтересоване стране.

ПОГЛАВЉЕ III ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 34 Обухват

Одредбе овог Поглавља примењиваће се на трговину свим производима између страна, осим у случајевима када је другачије предвиђено овим Споразумом или Протоколом 1.

Члан 35 Повољније концесије

Одредбе овог Наслова неће ни на који начин утицати на једнострану примену повољнијих мера од било које стране.

Члан 36 Мировање

1. Од дана ступања на снагу овог Споразума, у трговини између Заједнице и Србије неће бити уведене нове царине на увоз или извоз или дажбине које имају исто дејство, нити ће оне које се већ примењују бити повећаване.
2. Од дана ступања на снагу овог Споразума, у трговини између Заједнице и Србије неће бити уведена нова количинска ограничења на увоз и извоз или мере које имају исто дејство, нити ће се оне које већ постоје учинити рестриктивнијим.
3. Не доводећи у питање концесије додељене сходно члановима 25, 26, 27, 28, 29. и 30, одредбе ставова 1. и 2. овог члана неће ни на који начин ограничити спровођење пољопривредне политике и политике рибарства Србије и Заједнице, као ни предузимање било којих мера у оквиру ових политика, у мери у којој то не штети режиму увоза из Анекса II-V и Протокола 1.

Члан 37

Забрана фискалне дискриминације

Заједница и Србија ће се уздржавати од увођења, и укинуће уколико постоји, сваку меру или праксу унутрашње фискалне природе, којом се производи једне стране, непосредно или посредно, дискриминишу у односу на сличне производе који потичу са територије друге стране.

За производе који се извезу на територију једне од страна не могу се остварити користи од повраћаја унутрашњег посредног опорезивања у износу који премашује износ посредног пореза који је на њих наметнут.

Члан 38

Дажбине фискалне природе

Одредбе које се односе на укидање увозних царина примењиваће се и на царинске дажбине фискалне природе.

Члан 39

Царинске уније, зоне слободне трговине и прекогранични договори

Овим Споразумом се не искључује очување и успостављање царинских унија, зона слободне трговине или договора о прекограничном промету, у мери у којој се не мењају трговински договори предвиђени овим Споразумом.

Током прелазних периода одређених у члану 18, овај Споразум неће утицати на спровођење посебних преференцијалних договора којима се уређује кретање робе, утврђених или у пограничним Споразумима претходно закљученим између једне

или више држава чланица и Србије или произлазе из билатералних споразума наведених у Наслову III, које је Србија закључила ради унапређења регионалне трговине.

Стране ће у оквиру Савета за стабилизацију и придруживање одржавати консултације у вези са споразумима описаним у ставовима 1. и 2. овог члана и, када то буде потребно, у вези са другим важним питањима која се односе на њихове трговинске политике према трећим државама. Посебно у случају приступања треће државе Унији, овакве консултације ће се одржавати како би се обезбедило узимање у обзир међусобних интереса Заједнице и Србије наведених у овом Споразуму.

Члан 40 **Дампинг и субвенције**

1. Ниједна одредба овог Споразума не спречава било коју од страна да предузме одбрамбене трговинске мере у складу са ставом 2 овог члана и чланом 41.
2. Ако једна од страна установи да се у трговини са другом страном спроводи дампинг и/или субвенције на основу којих је могуће увести компензаторне мере, та страна може да предузме одговарајуће мере против овакве праксе у складу са Споразумом СТО о спровођењу члана VI ГАТТ 1994. године или Споразумом СТО о субвенцијама и компензаторним мерама, као и одговарајућим домаћим законодавством.

Члан 41 **Заштитна клаузула**

1. Одредбе члана XIX ГАТТ 1994. године и Споразума СТО о заштитним мерама примењују се између страна.
2. Без обзира на став 1. овог члана, када се неки производ једне стране увози на територију друге стране у толико повећаним количинама и под таквим условима да проузрокује или прети да проузрокује:
 - озбиљну штету домаћој индустрији сличних или директно конкурентних производа на територији стране увознице или
 - озбиљне поремећаје у било ком сектору привреде или тешкоће које могу да доведу до озбиљног погоршања економске ситуације у некој области стране увознице,

страна која увози може предузети одговарајуће билатералне заштитне мере под условима и у складу са поступцима наведеним у овом члану.

3. Билатералне заштитне мере усмерене на увоз из друге стране не смеју превазилазити оно што је конкретно неопходно да се отклоне проблеми, утврђени ставом 2, који су настали као последица примене овог Споразума. Усвојена заштитна мера би требало да се састоји у обустављању повећања или у смањењу преференцијалних маргина предвиђених овим Споразумом за производ у питању до максималне границе која одговара основној царини из члана 18, став 4 (а) и (б) и став 5 за исти производ. Такве мере ће обухватати јасне елементе који дефинишу њихово постепено укидање, најкасније до краја утврђеног периода, и не смеју да се примењују дуже од 2 године.

У крајње ванредним околностима мере могу бити продужене за још највише 2 године. Ниједна билатерална заштитна мера неће се примењивати на увоз производа на који се таква мера примењивала у временском периоду који је једнак оном периоду током кога је та мера претходно била примењивана, под условом да је период непримењивања мере најмање 2 године, рачунајући од момента престанка примене мере.

4. Пре предузимања мера предвиђених у случајевима наведеним у овом члану или у случајевима на које се примењује став 5 (б) овог члана, Заједница с једне стране, и Србија с друге стране ће, што је пре могуће, доставити Савету за стабилизацију и придруживање све релевантне информације неопходне за темељну анализу ситуације, у циљу проналажења прихватљивог решења за стране у питању.
5. Ради спровођења ставова 1, 2, 3. и 4. овог члана примењиваће се следеће одредбе:

- Проблеми који настану због ситуације наведене у овом члану биће одмах достављени на разматрање Савету за стабилизацију и придруживање, који може да донесе било коју одлуку потребну за отклањање тих проблема.

Ако Савет за стабилизацију и придруживање или страна извозница нису донели одлуку којом се отклањају проблеми, или ако није пронађено друго задовољавајуће решење у року од 30 дана од упућивања предмета Савету за стабилизацију и придруживање, страна увозница може усвојити одговарајуће мере ради отклањања проблема у складу са овим чланом. Приликом одабира заштитних мера, првенство мора да се да мерама које најмање ремете спровођење овог Споразума. Заштитне мере примењене у складу са чланом XIX ГАТТ 1994. године и Споразумом СТО о заштитним мерама очуваће ниво/маргину преференција одобрених овим Споразумом.

- Када ванредне или критичне околности које захтевају непосредно деловање онемогућавају претходно обавештавање или испитивање, шта год да је случај, страна у питању може, у ситуацијама наведеним у овом члану, одмах да примени привремене мере потребне за отклањање проблема и да о томе одмах обавести другу страну.

Заштитне мере морају се одмах пријавити Савету за стабилизацију и придруживање и о њима ће се водити периодичне консултације у оквиру тог тела, посебно у циљу утврђивања временског распореда њиховог укидања, чим то околности дозволе.

6. У случају да Заједница, с једне стране, или Србија, с друге стране, подвргну увоз производа, који би могли да изазову проблеме наведене у овом члану, управном поступку чија је сврха брзо прибављање информација о смеру трговинских токова, о томе ће обавестити другу страну.

Члан 42

Клаузула о несташици

1. Када испуњавање одредаба овог Наслова доведе до:
 - критичне несташице, или опасности од несташице, прехранбених или других производа неопходних за страну извозницу; или
 - реекспорта у трећу државу производа на који страна извозница примењује количинска извозна ограничења, извозне царине или мере или дажбине које имају исто дејство, и када наведене ситуације изазову, или би могле да изазову велике тешкоће за извозну страну

та страна може предузети одговарајуће мере под условима и у складу са процедурама наведеним у овом члану.

2. Приликом одабира мера, предност се мора дати онима које најмање ремете спровођење договора из овог Споразума. Ове мере се неће примењивати на начин који би био средство произвољне или неоправдане дискриминације у случајевима у којима преовлађују исти услови, или средство прикривеног ограничења трговине и биће укинута када услови више не оправдавају њихово постојање.
3. Пре предузимања мера предвиђених у ставу 1. овог члана или што је пре могуће у случајевима на које се примењује став 4. овог члана, Заједница и Србија ће, у зависности од случаја, доставити Савету за стабилизацију и придруживање сва релевантна обавештења, у циљу проналажења решења прихватљивог за обе стране. Стране се могу, у оквиру Савета за стабилизацију и придруживање, договорити о било којим средствима потребним за превазилажење тешкоћа. Ако се у року од 30 дана од упућивања предмета Савету за стабилизацију и придруживање не постигне договор, страна извозница може на извоз производа у питању применити мере из овог члана.

4. Када ванредне и критичне околности које захтевају непосредно деловање онемогућавају претходно обавештавање и испитивање, у зависности од случаја, Заједница или Србија могу одмах применити мере предострожности потребне за решавање ситуације и о томе ће одмах обавестити другу страну.
5. О свим мерама примењеним сходно овом члану мора се одмах обавестити Савет за стабилизацију и придруживање и о њима ће се водити периодичне консултације у оквиру тог тела, посебно у циљу утврђивања распореда њиховог укидања, чим то околности дозволе.

Члан 43 **Државни монополи**

Србија ће постепено прилагодити све државне монополе комерцијалног карактера како би обезбедила да, до истека 3 године од ступања овог Споразума на снагу, више не постоји дискриминација између држављана држава чланица Европске уније и Србије у погледу услова под којима монополи набављају и продају робу.

Члан 44 **Правила о пореклу**

Осим уколико је другачије регулисано овим споразумом, Протокол 3 регулише правила о пореклу за примену одредаба овог споразума

Члан 45 **Дозвољена ограничења**

Овај Споразум не спречава забране или ограничења увоза, извоза или транзита робе оправдане на основу јавног морала, јавног интереса или јавне безбедности; заштите здравља и живота људи, животиња или биљака; заштите националног блага уметничке, историјске и археолошке вредности или заштите интелектуалне, индустријске и комерцијалне својине или правила која се односе на злато и сребро. Међутим, ове забране или ограничења неће бити средства произвољне дискриминације или прикривеног ограничења трговине између страна.

Члан 46 **Изостанак административне сарадње**

1. Стране су сагласне да је административна сарадња суштинска за спровођење и контролу преференцијалног третмана дозвољеног у складу са овим Насловом и истичу своју спремност за сузбијање неправилности и превара у вези са царинама и сродним областима.

2. Када једна од страна на основу објективних информација установи, да је изостала административна сарадња и/или да постоје неправилности или преваре сходно овом Наслову, страна у питању може привремено да суспендује одговарајући преференцијални третман производа у питању у складу са овим чланом.

3. У смислу овог члана, изостанак административне сарадње обухвата, *inter alia*:

- а) поновљено непоштовање обавезе провере порекла конкретног производа ;
- б) поновљено одбијање или неоправдано кашњење у спровођењу и/или достављању резултата накнадне верификације доказа о пореклу;
- ц) поновљено одбијање или неоправдано кашњење у прибављању овлашћења да се спроведу мисије административне сарадње које проверавају веродостојност докумената или тачност информација релевантих за давање преференцијалног третмана.

У смислу овог члана, утврђивање неправилности или преваре се може урадити, *inter alia*, када постоји значајан раст, без задовољавајућег објашњења, увоза робе који превазилази уобичајен ниво производних и извозних капацитета друге стране, а који је повезан са објективним информацијама у вези са неправилностима или преварама.

4. Привремена суспензија повлашћеног положаја производа ће се увести под следећим условима:

1. Страна која је установила, на основу објективних информација, да је изостала административна сарадња и/или да постоје неправилности или преваре, обавестиће, без непотребног одлагања, Одбор за стабилизацију и придруживање о свом налазу заједно са објективним информацијама и започети консултације у оквиру Одбор за стабилизацију и придруживање, на основу свих релевантних информација и објективних налаза, у циљу постизања прихватљивог решења за обе стране.
2. Уколико стране започну консултације у оквиру Одбор за стабилизацију и придруживање, као што је горе наведено, а не нађу прихватљиво решење у року од 3 месеца након обавештавања, оштећена страна може привремено да обустави одговарајући преференцијални третман производа у питању. Одбор за стабилизацију и придруживање ће без непотребног одлагања бити обавештен о привременој суспензији.
3. У складу са овим чланом, привремена суспензија, ће бити ограничена на оно што је потребно да се заштите финансијски интереси стране у питању. Она неће трајати дуже од шест месеци након чега може бити обновљена. Одбор за стабилизацију и придруживање мора да буде обавештен одмах након усвајања привремених суспензија. О њима ће се водити периодичне консултације у оквиру Одбора за стабилизацију и придруживање, посебно у

погледу њиховог окончања чим услови за њихову примену више не буду постојали.

5. Истовремено са обавештавањем Одбора за стабилизацију и придруживање сходно ставу 4(1) овог члана, страна у питању треба да објави обавештење увозницима у службеном гласнику. У обавештењу увозницима треба да буде наведен производ за који је утврђено, на основу објективних информација, да не постоји административна сарадња и/или неправилности или превара.

Члан 47

У случају грешке надлежних органа у правилном управљању повлашћеним системом при извозу, а посебно у примени одредаба Протокола 3 овог Споразума када оваква грешка доведе до последица у вези са увозним царинама, уговорна страна коју ове последице погађају може да захтева од Савета за стабилизацију и придруживање да испита могућност усвајања свих одговарајућих мера у циљу решавања ситуације.

Члан 48

Примена овог Споразума неће утицати на примену одредаба права Заједнице на Канарска острва.

НАСЛОВ V
КРЕТАЊЕ РАДНИКА, ПОСЛОВНО НАСТАЊИВАЊЕ,
ПРУЖАЊЕ УСЛУГА, КРЕТАЊЕ КАПИТАЛА

ПОГЛАВЉЕ I
КРЕТАЊЕ РАДНИКА

Члан 49

1. Под условима и модалитетима који се примењују у свакој држави чланици:
 - a) положај признат радницима који су држављани Србије и који су законито запослени на територији државе чланице неће трпети дискриминацију на основу држављанства у погледу услова рада, накнаде или отпуштања, у поређењу са положајем држављана те државе;
 - b) супружник и деца радника који је законито запослен на територији државе чланице, који законито бораве на њеној територији, изузимајући сезонске раднике и раднике који долазе на основу билатералних споразума у смислу члана 50, осим ако другачије није предвиђено таквим споразумима, имаће приступ тржишту рада те државе чланице, у току периода запослења одобреног том раднику.
2. Србија ће, у зависности од услова и модалитета у свом законодавству, признати положај из става 1 радницима који су држављани државе чланице и који су законито запослени на њеној територији, као и њиховим супружницима и деци који на територији поменуте државе законито бораве.

Члан 50

- a) Узимајући у обзир ситуацију на тржишту рада у државама чланицама и у зависности од њиховог законодавства и усклађености са правилима на снази у државама чланицама у области кретања радника:
 - a) постојеће погодности у приступу запошљавању за раднике из Србије признате од стране држава чланица у оквиру билатералних споразума треба да се очувају и, по могућности, побољшају;
 - b) остале државе чланице ће размотрити могућност закључивања сличних споразума.
- b) Након три године, Савет за стабилизацију и придруживање ће размотрити дозвољавање других побољшања, укључујући погодности у приступу стручном усавршавању, у складу са правилима и поступцима на снази у државама

чланицама и узимајући у обзир ситуацију на тржишту рада у државама чланицама и у Заједници.

Члан 51

1. Утврдиће се правила за координацију система социјалног осигурања за раднике са држављанством Републике Србије, законито запосленим на територији државе чланице, и за чланове њихових породица који законито бораве на њеној територији. У том смислу, одлука Савета за стабилизацију и придруживање, која неће утицати на права или обавезе које проистичу из билатералних споразума ако они предвиђају повољнији положај, обезбедиће примену следећих одредби:
 - а) сви периоди осигурања, запослења или боравка које су ти радници довршили у различитим државама чланицама сабирају се у циљу остваривања права на пензије и други ануитета за случај старости, инвалидитета и смрти и у циљу здравствене заштите ових радника и чланова њихове породице;
 - б) све пензије или друга примања за случај старости, смрти, повреде на раду или професионалне болести или инвалидитета која из тога настане, изузимајући примања која се не остварују на основу плаћања доприноса биће слободно преносиве у висини утврђеној законом државе чланице или држава чланица дужника;
 - с) такви радници ће примати породична примања за чланове њихових породица као што је горе дефинисано;
2. Србија ће признати радницима који су држављани државе чланице и који су законито запослени на њеној територији и члановима њихове породице који законито бораве на њеној територији положај сличан оном утврђеном у тачки б) и ц) става 1.

ПОГЛАВЉЕ II ПОСЛОВНО НАСТАЊИВАЊЕ

Члан 52 Дефиниција

За потребе овог Споразума:

- а) „Привредно друштво Заједнице“ или „српско привредно друштво“ означавају привредно друштво основано у складу са правом државе чланице односно Србије и чије се регистровано седиште или главна управа или главно место пословања налази на територији Заједнице односно Србије.

Међутим, ако привредно друштво основано у складу са правом државе чланице односно Србије има само регистровано седиште на територији Заједнице односно Србије, оно се сматра друштвом Заједнице односно српским друштвом, у зависности од случаја, ако је његово пословање стварно и трајно повезано са привредом једне од држава чланица односно привредом Србије;

б) „Друштво кћи“ привредног друштва означава друштво над којим прво друштво има ефективну контролу;

ц) „Огранак“ привредног друштва означава место пословања које нема правни субјективитет и које се појављује као трајно, као што је продужетак друштва мајке, има управу и материјално је опремљено за пословање са трећим лицима, тако да трећа лица, иако знају да ће, ако то буде потребно, бити у правној вези са друштвом мајком чија је главна канцеларија у иностранству, не морају да послују непосредно са друштвом мајком већ могу да обављају послове у месту пословања њеног продужетка;

д) „Пословно настањивање“ означава:

(1) за држављане, право да започну привредне делатности као samozaposlena лица и право да оснују предузећа, посебно привредна друштва, над којима имају ефективну контролу. Samozaposlavanje и пословни подухвати од стране држављана не обухватају тражење запослења или запошљавање на тржишту рада нити дају право на приступ тржишту рада друге стране. Одредбе овог Поглавља се не примењују на лица која нису искључиво samozaposlena;

(2) за привредна друштва Заједнице или Србије, право започињања привредних делатности оснивањем друштава кћери и огранака у Србији односно Заједници;

е) „Пословање“ означава обављање привредних делатности;

ф) „Привредне делатности“ означавају, у начелу, делатности индустријског, привредног и професионалног карактера и занатске делатности;

г) „држављанин Заједнице“ односно „српски држављанин“ означава физичко лице које је држављанин једне од држава чланица односно држављанин Србије;

У погледу међународног поморског транспорта, укључујући комбиновани транспорт који укључује деоницу на мору, држављани Заједнице или држављани Србије пословно настањени ван Заједнице или Србије, и бродарска друштва која су основана изван Заједнице или Србије и под контролом држављана Заједнице или држављана Србије, такође се могу

користити одредбама овог Поглавља и Поглавља III, ако су њихова пловила регистрована у тој држави чланици или у Србији у складу са њиховим законодавством.

х) „Финансијске услуге“ означавају делатности описане у Анексу VI. Савет за стабилизацију и придруживање може проширити или изменити обим тог Анекса.

Члан 53

1. Србија ће привредним друштвима и држављанима Заједнице олакшати започињање пословања на својој територији. У том циљу, након ступања на снагу овог Споразума, она ће одобрити:

(1) у погледу пословног настањивања привредних друштава из Заједнице на територији Србије, положај који није мање повољан од положаја који даје својим привредним друштвима или било којем привредном друштву из треће државе, који год је бољи;

(2) у погледу пословања друштава кћери или огранака привредних друштава Заједнице на територији Србије који су већ основани, положај који није мање повољан од положаја који признаје својим привредним друштвима и огранцима или било којем друштву кћери или било којем огранку привредног друштва из треће државе, који год је бољи.

2. Заједница и њене државе чланице ће, након ступања на снагу овог Споразума, одобрити:

(1) у погледу пословног настањивања српских привредних друштава положај који није мање повољан од положаја који државе чланице дају својим привредним друштвима или било којем друштву из било које треће државе, који год је бољи.

(2) у погледу пословања друштава кћери и огранака српских привредних друштава, пословно настањених на њиховим територијама, положај који није мање повољан од положаја који државе чланице дају својим привредним друштвима и огранцима или било којем друштву кћери и огранку било којег привредног друштва из треће државе, пословно настањеном на њиховој територији, који год је бољи.

3. Стране неће доносити никакве прописе или мере којима се уводи дискриминација у погледу пословног настањења друштва из било које друге стране на својој територији или у погледу њихове делатности, када су већ основани, у поређењу са својим сопственим друштвима.

4. Четири године након ступања на снагу овог Споразума, Савет за стабилизацију и придруживање утврдиће начине за проширење претходних одредаба на пословно настањивање држављана Заједнице и држављана Србије ради започињања привредне делатности као samozапослених лица.

5. Без обзира на одредбе овог члана:

(а) Након ступања на снагу овог Споразума, друштва кћери и огранци привредних друштава Заједнице имаће право да користе и узимају у закуп непокретности у Србији;

(б) Након ступања на снагу овог Споразума друштва кћери привредних друштава Заједнице имаће право стицања и уживања својинских права на непокретностима као и српска привредна друштва, а у погледу јавних добара/добара од општег интереса, иста права која уживају српска привредна друштва, када су ова права потребна за обављање привредних делатности ради којих су основана;

(ц) Четири године након ступања на снагу овог Споразума, Савет за стабилизацију и придруживање утврдиће могућност проширивања права наведених под (б) на огранке привредних друштава Заједнице.

Члан 54

1. Под условима из одредби члана 56, изузимајући финансијске услуге наведене у Анексу VI, стране могу уредити пословно настањивање и пословање привредних друштава и држављана на својој територији, ако се тим прописима привредна друштва и држављани других страна не дискриминишу у поређењу са својим привредним друштвима и држављанима.
2. У погледу финансијских услуга, без обзира на остале одредбе овог Споразума, ниједна страна неће бити спречена да из опреза предузима мере, укључујући мере за заштиту улагача, депонената, осигураника или лица према којима пружалац финансијских услуга има фидуцијарну обавезу, или да обезбеди интегритет и стабилност финансијског система. Ове мере не смеју да се користе као средство за избегавање обавеза које је страна преузела овим Споразумом.
3. Ништа у овом Споразуму неће се тумачити на начин на који се од стране захтева откривање информација које се односе на послове и рачуне појединих клијената или било које поверљиве или нејавне информације у поседу јавних тела.

Члан 55

1. Не доводећи у питање било коју супротну одредбу која се налази у предвиђеном Мултилатералном Споразуму о оснивању заједничког европског ваздухопловног простора⁴ (у даљем тексту „ЗЕВП”), одредбе овог Поглавља неће се примењивати на услуге авионског транспорта и услуге транспорта унутрашњим пловним путевима и услуге поморске каботаже.
2. Савет за стабилизацију и придруживање може давати препоруке у циљу побољшања пословног настањивања и пословања у областима обухваћеним ставом 1.

Члан 56

1. Одредбе чланова 53. и 54. не спречавају било коју од страна да примени посебна правила у вези са пословним настањивањем и пословањем на својој територији огранака привредних друштава друге стране, која нису основана на територији прве стране, ако су та правила оправдана правним или техничким разликама између тих огранака и огранака привредних друштава основаних на њеној територији или, у погледу финансијских услуга, из опреза.
2. Разлика у положају неће превазилазити оно што је строго неопходно услед таквих правних или техничких разлика или, у погледу финансијских услуга, због опреза.

Члан 57

Како би се држављанима Заједнице и држављанима Србије олакшало започињање и бављење посебно уређеним професионалним делатностима у Србији односно Заједници, Савет за стабилизацију и придруживање ће испитати који услови су потребни за међусобно признање квалификација. У том циљу Савет може предузети све потребне мере.

Члан 58

⁴ Мултилатерални споразум између Европске заједнице и њених држава чланица, Републике Албаније, Босне и Херцеговине, Републике Бугарске, Републике Хрватске, Бивше Југословенске Републике Македоније, Републике Исланда, Републике Црне Горе, Краљевине Норвешке, Румуније, Републике Србије и Привремене мисије Уједињених нација на Косову о оснивању Заједничког европског ваздухопловног простора (СЛ Л 285, 16.10.2006. стр. 3)

1. Привредно друштво Заједнице, основано на територији Србије, или српско привредно друштво, основано на територији Заједнице, имаће право да запошљава самостално или преко једне од својих друштава кћери или огранака, у складу са законодавством на снази у држави оснивања, на територији Републике Србије односно Заједнице, запослене који су држављани држава чланица односно држављани Србије, под условом да су они кључно особље у смислу става 2. и да су запослени искључиво од стране привредних друштава, друштава кћери или огранака. Боравишном и радном дозволом таквих запослених биће обухваћено само време трајања таквог запослења.

2. Кључно особље горепоменутих привредних друштава, у даљем тексту „организација“ јесу „лица премештена у оквиру друштва“ у смислу тачке (ц) овог става у следећим категоријама, под условом да је та организација правно лице и да су лица у питању била у њој запослена или да су у њој били партнери (изузимајући већинске акционаре), најмање годину дана пре таквог премештаја:

(а) Лица која у организацији заузимају висок положај, која првенствено руководе управом организације и која су, начелно, под општим надзором или руководством управног одбора или акционара предузећа, или са њима изједначена лица, укључујући:

- лица која руководе оснивањем одељења или сектора организације;
- лица која врше надзор и контролу рада других запослених који обављају стручне послове и послове надзора и управљања;
- лица која имају лична овлашћења да запошљавају и отпуштају или дају препоруке за запошљавање, отпуштање или друге радње у вези са положајем запослених;

(б) Лица која раде у организацији и која поседују посебна знања неопходна за пружање услуга, коришћење опреме за истраживање, примену технике или управљање друштвом. Оцена оваквих знања може да одражава, осим знања уско повезаних са друштвом, висок ниво квалификација у погледу врсте посла или заната за које се захтева посебно техничко знање, укључујући припадност признатој струци;

(ц) „Лице премештено у оквиру друштва“ означава физичко лице које ради у оквиру организације на територији једне стране, које је привремено премештено на територију друге стране ради обављања привредних делатности; организација у питању мора да има главно место пословања на територији једне стране, а премештање мора бити обављено у ентитет (огранак, друштво кћи) те организације, која ефективно обавља сличне привредне делатности на територији друге стране.

3. Улазак и привремена присутност држављана Србије на територији Заједнице односно држављана Заједнице на територији Србије биће дозвољени, када су ти представници привредних друштава лица која раде на високим положајима у смислу става 2(а) овог члана, у оквиру друштва, и када су у одређеној држави чланици односно Србији одговорни за оснивање друштва кћери или огранка привредног друштва из Србије у држави чланици, односно оснивање друштва кћери или огранка друштва Заједнице у Србији, када:

- ови представници нису укључени у обављање непосредне продаје или у пружање услуга, и не примају накнаду из извора који се налазе на територији државе домаћина и;
- друштво има своје главно место пословања изван Заједнице односно Републике Србије и нема другог представника, канцеларију, огранак или друштво кћи у тој држави чланици односно Републици Србији.

ПОГЛАВЉЕ III ПРУЖАЊЕ УСЛУГА

Члан 59

1. Заједница и Србија, у складу са следећим одредбама, обавезују се да предузму неопходне кораке како би постепено омогућиле да услуге пружају привредна друштва из Заједнице, српска привредна друштва или држављани Заједнице или држављани Србије, која су основана на територији стране којој не припада лице којем су те услуге намењене.
2. Упоредо са процесом либерализације поменутих у ставу 1, стране ће дозволити привремено кретање физичких лица која пружају услуге или која су запослена код оног ко пружа услуге као кључни запослени у смислу члана 58, укључујући физичка лица која су држављани или представници привредних друштава из Заједнице или Србије и која траже привремени улазак ради вођења преговора о услугама или склапања уговора о продаји услуга за односног даваоца услуга када ти представници нису укључени у обављање непосредне продаје корисницима или самостално пружање услуга.
3. Након четири године, Савет за стабилизацију и придруживање предузеће неопходне мере за постепену примену одредаба из става 1. Узеће се у обзир напредак који су стране постигле у усклађивању њихових прописа.

Члан 60

1. Стране неће предузимати никакве мере или радње које би услове под којима услуге пружају држављани или привредна друштва Србије и

Заједнице која су основана на територији стране којој не припада лице којем су те услуге намењене, битно ограничиле у односу на затечено стање на дан који претходи дану ступања на снагу овог Споразума.

2. Ако једна страна сматра да мере које је друга страна увела након ступања Споразума на снагу доводе до стања које је у погледу пружања услуга битно рестриктивније од стања затеченога на дан ступања Споразума на снагу, она може од друге стране захтевати да започну консултације.

Члан 61

У пружању транспортних услуга између Заједнице и Србије, примењују се следеће одредбе:

1. У вези са копненим транспортом, Протоколом 4 су утврђена правила која су примењива на однос између страна, нарочито ради обезбеђења неограниченог друмског транзитног саобраћаја преко Србије и Заједнице у целини, делотворне примене начела недискриминације и постепеног усклађивања српског законодавства у области транспорта са законодавством Заједнице.
2. У вези са међународним поморским транспортом, стране се обавезују да делотворно примењују начело неограниченог приступа међународном поморском тржишту и промету на комерцијалној основи, као и да поштују међународне и европске обавезе у области сигурности, безбедности и еколошких стандарда.

Стране потврђују своју посвећеност слободном конкурентном окружењу као основној одлици међународног поморског транспорта.

3. У примени начела из става 2 стране:
 - (а) неће увести клаузуле о подели терета у будуће билатералне споразуме са трећим државама;
 - (б) укинуће, након ступања на снагу овог Споразума, све једностране мере и административне, техничке и остале препреке које могу имати ограничавајуће или дискриминаторско дејство на слободно пружање услуга у међународном поморском транспорту.
 - (ц) Свака страна ће, између осталог, поступати с бродовима којима управљају држављани или привредна друштва друге стране на начин који није мање повољан од начина на који поступа према властитим бродовима, а у односу на приступ лукама које су отворене за међународни промет, употребу инфраструктуре и помоћних поморских услуга у лукама, као и одговарајуће накнаде и таксе, царинске погодности, додељивање везова и могућност утовара и истовара робе.

4. У циљу обезбеђења координисаног развоја и поступне либерализације транспорта између страна, а у складу са њиховим узајамним комерцијалним потребама, услови узајамног приступа тржишту у ваздушном транспорту биће уређени споразумом о ЗЕВП.
5. Пре закључења ЗЕВП, стране неће предузети ниједну меру или радњу која више ограничава или дискриминише у односу на затечено стање пре ступања на снагу овог Споразума.
6. Србија ће ускладити своје законодавство, укључујући административне, техничке и друге прописе, са прописима Заједнице који се у одређеном тренутку примењују у области ваздушног, поморског, речног и копненог транспорта и то у оној мери у којој то служи либерализацији и узајамном приступу тржиштима страна и олакшава кретање путника и робе.
7. Упоредо са заједничким напретком у остваривању циљева овог Поглавља, Савет за стабилизацију и придруживање испитаће начине за стварање услова који су неопходни за унапређење слободе пружања услуга у ваздушном, копненом и речном транспорту.

ПОГЛАВЉЕ IV ТЕКУЋА ПЛАЋАЊА И КРЕТАЊЕ КАПИТАЛА

Члан 62

Стране се обавезују да одобре сва плаћања и преносе на текући рачун биланса плаћања између Заједнице и Србије у слободно конвертибилној валути и у складу с одредбама члана VIII Статута Међународног монетарног фонда.

Члан 63

1. У погледу трансакција на капиталном рачуну и финансијском рачуну платног биланса након ступања на снагу овога Споразума стране ће осигурати слободно кретање капитала који се односи на директна улагања у привредна друштва која су установљена у складу с правом државе домаћина и улагања која су обављена у складу с одредбама Поглавља II Наслова V, као и ликвидацију или повраћај тих улагања и било какву добит која из њих произлази.
2. У погледу трансакција на капиталном и финансијском рачуну биланса плаћања од ступања на снагу овог Споразума, стране ће обезбедити слободно кретање капитала које се тиче кредита за комерцијалне трансакције или пружање услуга у којима учествује лице која има пребивалиште у једној од страна и финансијске зајмове и кредите, с роком доспећа дужим од годину дана.

3. По ступању на снагу овога Споразума Србија ће да допусти држављанима држава чланица Европске уније да стичу својину над непокретностима у Србији, уз потпуну и целисходну примену постојећих поступака. У периоду од четири године од ступања на снагу овога Споразума Србија ће постепено усклађивати своје законодавство које се односи на стицање својине над непокретностима у Србији како би држављанима чланица Европске уније осигурала исти третман као и својим држављанима.
Заједница и Србија ће такође осигурати, након четири године од ступања на снагу овога Споразума, слободно кретање капитала које се односи на портфолио инвестиције и финансијске зајмове и кредите с роком доспећа краћим од годину дана.
4. Не доводећи у питање став 1, стране неће уводити никаква нова ограничења која се односе на кретање капитала и текућа плаћања између лица с пребивалиштем у Србији, односно Заједници и неће постојећа решења додатно да ограничавају.
5. Не доводећи у питање одредбе члана 62 и овога члана, када у изузетним околностима кретање капитала између Заједнице и Србије узрокује или прети да проузрокује озбиљне тешкоће у функционисању политике девизног курса или монетарне политике у Заједници или Србији, Србија односно Заједница може да предузме заштитне мере у погледу кретања капитала између Србије и Заједнице за период не дужи од шест месеци, ако су такве мере преко потребне.
6. Ниједна горе поменута одредба не може се применити на начин којим се ограничавају права економских субјеката обе стране да искористе сваки повољнији третман заснован на било ком важећем билатералном или мултилатералном споразуму који укључује стране овога Споразума.
7. Стране ће се међусобно саветовати о олакшавању кретања капитала између Заједнице и Србије ради промовисања циљева овога Споразума.

Члан 64

1. У току прве четири године од дана ступања на снагу овога Споразума, Заједница и Србија ће предузимати мере које омогућавају стварање потребних услова за даљу постепену примену правила Заједнице о слободном кретању капитала.
2. По истеку четири године од дана ступања на снагу овог Споразума, Савет за стабилизацију и придруживање утврдиће начине потпуне примене правила Заједнице о кретању капитала у Србији.

ПОГЛАВЉЕ V ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 65

1. Примена одредаба овог Наслова може бити подложна ограничењима по основу јавног интереса, јавне сигурности или јавног здравља.
2. Ове одредбе неће се примењивати на активности које су на територији било које стране повезане, макар и повремено, с извршавањем службених овлашћења.

Члан 66

За потребе овог Наслова, ништа превиђено овим Споразумом не спречава стране да примењују своје законе и остале прописе који се односе на улазак и боравак, запошљавање, услове рада, настањивање физичких лица и пружање услуга, све док се ради о одобравању, обнављању или одбијању боравишне дозволе, под условом да их при том не примјењују на такав начин да поништавају или умањују користи које има било која од страна на основу услова из одређене одредбе овога Споразума. Ова одредба не доводи у питање примену члана 65.

Члан 67

Одредбе овог Наслова такође се примењују на привредна друштва која су под надзором и искључиво у заједничком власништву српских привредних друштава или држављана и привредних друштава или држављана Заједнице.

Члан 68

1. Третман најповлашћеније нације додељен у складу с одредбама овог Наслова, неће се примењивати на пореске повластице које стране пружају или ће пружати у будућности на основу споразума чија је сврха избегавање двоструког опорезивање или других пореских договора.
2. Ниједна одредба овог Наслова неће се тумачити као спречавање страна да усвоје или изврше било коју меру чији је циљ спречавање избегавања или утаје пореза у складу с пореским одредбама споразума о избегавању двоструког опорезивања и других пореских договора или домаћег фискалног законодавства.
3. Ниједна од одредаба овог Наслова неће се тумачити као спречавање држава чланица или Србије да у примени релевантних одредаба својих пореских законодавства разликују пореске обвезнике који нису у истој ситуацији, нарочито с обзиром на њихово пребивалиште.

Члан 69

1. Стране ће настојати, када је то могуће, да избегну наметање рестриктивних мера, укључујући мере које се односе на увоз, ради платног биланса. Страна која усвоји такве мере доставиће, што је пре могуће, другој страни распоред њиховог укидања.
2. Када се једна или више држава чланица или Србија налази у озбиљним платнобилансним тешкоћама или јој такве тешкоће прете, Заједница или Србија могу, у складу с условима утврђеним у Споразуму СТО, усвојити рестриктивне мере, укључујући мере које се односе на увоз, које ће бити ограниченог трајања, а које не могу прекорачити оно што је строго потребно да би се поправио платни биланс. Заједница или Србија, зависно од ситуације, о томе ће одмах обавестити другу страну.
3. Ниједна рестриктивна мера неће се примењивати на преносе који се односе на улагања, нарочито не на повраћај уложене суме или поновно уложеног износа, или било каквих прихода који из њега произлазе.

Члан 70

Одредбе овог Наслова постепено ће бити усклађиване, нарочито у светлу захтева који произлазе из члана V ГАТС.

Члан 71

Одредбе овога Споразума не доводе у питање примену било које мере коју је донела једна од страна, неопходне ради спречавања избегавања мера које се односе на приступ трећих држава тржишту односне стране на основу одредаба овога Споразума.

НАСЛОВ VI

УСКЛАЂИВАЊЕ ПРОПИСА, ПРИМЕНА ПРАВА И ПРАВИЛА КОНКУРЕНЦИЈЕ

Члан 72

1. Стране признају важност усклађивања важећег српског законодавства са законодавством Заједнице и његове делотворне примене. Србија ће настојати да обезбеди постепено усклађивање постојећих закона и будућег законодавства са правним тековинама Заједнице. Србија ће обезбедити да ће важеће и будуће законодавство бити правилно примењено и спроведено.
2. Усклађивање ће започети на дан потписивања Споразума и постепено ће се проширивати на све елементе правних тековина Заједнице на које упућује овај Споразум до краја прелазног периода утврђенога у члану 8 овог Споразума.
3. Усклађивање ће, нарочито у раној фази, бити усредсређено на основне елементе правних тековина о Унутрашњем тржишту, Правосуђе, слободу и безбедност, као и на друга подручја везана за трговину. У каснијој фази Србија ће се усредсредити на преостале делове правних тековина Заједнице.
4. Усклађивање ће се остварити на основу програма договореног између Европске комисије и Србије.
5. Србија ће у договору с Европском комисијом такође дефинисати начине праћења спровођења усклађивања законодавства и законодавне мере које треба предузети у вези са њиховом применом.

Члан 73

Конкуренција и остале економске одредбе

1. Следеће није у складу са правилним функционисањем Споразума у мери у којој може утицати на трговину између Заједнице и Србије:
 1. споразуми између предузећа, одлуке удружења предузећа и усаглашена пракса између предузећа, чији је циљ или последица спречавање, ограничавање или нарушавање конкуренције;
 2. злоупотреба доминантног положаја од стране једног или више предузећа на територијама Заједнице или Србије, у целини или на њиховом значајном делу;
 3. свака државна помоћ која нарушава или прети да наруши конкуренцију давањем предности одређеним предузећима или одређеним производима.
2. Свако поступање супротно овом члану оцењиваће се на основу критеријума који проистичу из примене правила конкуренције која се

примењују у Заједници, нарочито из чланова 81., 82., 86. и 87. Уговора о ЕЗ и инструмената тумачења које су усвојиле институције Заједнице.

3. Уговорне стране ће обезбедити да се оперативно независној институцији повере овлашћења неопходна за потпуну примену става 1(1) и 1(2) овог члана, у односу на приватна и јавна предузећа и предузећа којима су додељена посебна права.
4. Србија ће основати оперативно независно тело којем ће се поверити овлашћења неопходна за потпуну примену става 1(3) овог члана у року од једне године од дана ступања на снагу овога Споразума. То тело ће, између осталог, имати овлашћења да одобрава шеме државне помоћи и доделу индивидуалне помоћи у складу са ставом 2. овог члана, као и овлашћење да нареди повраћај државне помоћи која је незаконито додељена.
5. Заједница и Србија ће, свака са своје стране, обезбедити транспарентност у области државне помоћи, тако што ће, између осталог, једна другој достављати редован годишњи извештај или други одговарајући документ, следећи методологију и приказ који је садржан у прегледу државне помоћи Заједнице. На захтев једне уговорне стране друга страна ће пружити информације о одређеним појединачним случајевима јавне помоћи.
6. Србија ће начинити свеобухватан попис шема помоћи које су успостављене пре оснивања тела из става 4. и такве ће шеме помоћи ускладити са критеријумима из става 2. овог члана у року не дужем од 4 године од ступања на снагу овога Споразума.
7. (а) Ради примене одредаба става 1(3) уговорне стране прихватају да ће се током првих 5 година од дана ступања на снагу овога Споразума свака државна помоћ коју додели Србија оцењивати, узимајући у обзир чињеницу да ће се Србија сматрати подручјем које је идентично подручјима Заједнице која су описана у члану 87(3)(а) Уговора о ЕЗ.
(б) У року од 4 године од дана ступања на снагу овога Споразума Србија ће доставити Европској комисији своје податке о бруто домаћем производу (БДП) по глави становника који су усклађени на нивоу НУТС II. Тело из става 4. и Европска комисија ће потом заједно оценити подобност регија у Србији, и на основу тога максимални интензитет помоћи, да би се израдила карта регионалне помоћи на основу одговарајућих смерница Заједнице.
8. Уколико је примерено, Протокол 5 утврђује правила о државној помоћи у индустрији челика. Овим Протоколом утврђују се правила применљива у случају додељивања помоћи за реструктуирање у индустрији челика. Протокол ће нагласити изузетан карактер овакве помоћи и чињеницу да би помоћ била ограничена у времену и везана за смањење капацитета у оквиру програма изводљивости.
9. У погледу производа на које се односи Поглавље II, Наслова IV:
 - став 1 (3) се неће примењивати;

- свако поступање супротно ставу 1(1) оцењиваће се према критеријумима које је утврдила Заједница на основу чланова 36 и 37. Уговора о ЕЗ и посебних инструмената Заједнице који су усвојени на тој основи.
10. Ако једна од уговорних страна сматра да је одређено поступање неспојиво са условима из става 1 овог члана, она може предузети одговарајуће мере након консултација у оквиру Савета за стабилизацију и придруживање или тридесет радних дана након што се обратила ради таквих консултација.
- Ништа из овога члана неће спречавати и неће на било који начин утицати на Заједницу или Србију да предузимају компензаторне мере у складу са одговарајућим члановима ГАТТ 1994. године и Споразума СТО о субвенцијама и компензаторним мерама и са својим одговарајућим законодавствима.

Члан 74 **Јавна предузећа**

Истеком рока од 3 године након ступања на снагу овог Споразума, Србија ће применити на јавна предузећа и предузећа којима су додељена посебна права начела која су утврђена у Уговору о ЕЗ, са посебним упућивањем на члан 86.

Посебна права јавних предузећа током прелазног периода неће укључивати могућност наметања квантитативних ограничења или мера које имају исто дејство на увоз из Заједнице у Србију.

Члан 75 **Интелектуална, индустријска и комерцијална својина**

1. Сагласно одредбама овога члана и Анекса VII, уговорне стране потврђују важност коју придају обезбеђењу одговарајуће и делотворне заштите и примене права интелектуалне, индустријске и комерцијалне својине.
2. Од ступања на снагу овог Споразума, уговорне стране ће, у погледу признања и заштите интелектуалне, индустријске и комерцијалне својине, узајамно гарантовати привредним друштвима и држављанима уговорних страна, третман не мање повољан од оног који уговорне стране гарантују било којој трећој држави у складу са билатералним споразумима.
3. Србија ће предузети неопходне мере како би најкасније 5 година од ступања на снагу овог Споразума обезбедила ниво заштите интелектуалне, индустријске и комерцијалне својине који је сличан нивоу који постоји у Заједници, укључујући и делотворна средства за спровођење тих права.
4. Србија се обавезује да приступи, у горе поменутом року, мултилатералним конвенцијама о правима интелектуалне, индустријске и комерцијалне својине на које се упућује у ставу 1, Анекса VII. Савет за стабилизацију и

придруживање може одлучити да обавезе Србију да приступи одређеним мултилатералним конвенцијама у овој области.

5. Ако се у области интелектуалне, индустријске и комерцијалне својине појаве проблеми који штетно утичу на услове трговине, они ће бити хитно упућени Савету за стабилизацију и придруживање, на захтев било које уговорне стране, ради постизања обострано задовољавајућих решења.

Члан 76 **Јавне набавке**

1. Заједница и Србија сматрају отварање процедура за доделу јавних уговора на основу недискриминације и узајамности, нарочито у складу са правилима СТО, пожељним циљем.
2. Српским привредним друштвима, без обзира на то јесу ли основана у Заједници или нису, од ступања на снагу овога Споразума биће омогућен приступ поступцима за доделу јавних уговора у Заједници, према правилима о јавним набавкама Заједнице, под условима не мање повољним од услова који се примењују на привредна друштва Заједнице.

Горе поменуте одредбе ће се такође примењивати на уговоре у јавном сектору након што Влада Србије усвоји прописе којима се у тој области уводе правила Заједнице. Заједница ће периодично проверавати да ли је Србија стварно увела такве прописе.

3. Привредна друштва Заједнице основана у Србији, према одредбама поглавља II Наслова V, имаће од ступања на снагу овог Споразума приступ поступцима за доделу јавних уговора под условима не мање повољним од оних која се примјењују на српска привредна друштва.
4. Привредним друштвима Заједнице која нису основана у Србији биће омогућен приступ поступцима за доделу јавних уговора у Србији у складу са српским Законом о јавним набавкама, под условима не мање повољним од услова који се примјењују на српска привредна друштва, најкасније пет (5) година од ступања на снагу овога Споразума.

Након ступања на снагу овог Споразума, Србија ће сваку предност дату домаћим предузећима претворити у предност изражену у цени, и у периоду од 5 година ће постепено смањити ту предност у складу са наведеном динамиком:

- предност неће прећи ниво од 15%, до краја друге године од дана ступања на снагу овог Споразума;
- предност неће прећи ниво од 10%, до краја треће године од дана ступања на снагу овог Споразума;
- предност неће прећи ниво од 5%, до краја четврте године од дана ступања на снагу овог Споразума;
- предност ће бити потпуно укинута најкасније до истека пете године од дана ступања на снагу овог Споразума.

5. Савет за стабилизацију и придруживање ће периодично испитивати могућност да Србија свим привредним друштвима Заједнице омогући приступ поступцима за доделу јавних уговора. Србија ће једанпут годишње извештавати Савет за стабилизацију и придруживање о мерама које је предузела ради повећања транспарентности и пружања делотворне судске контроле одлука донетих у области јавних набавки.
6. Када су у питању пословно настањивање, активности, пружање услуга између Заједнице и Србије, као и запошљавања и кретања радне снаге везано за извршавање јавних уговора, примењиве се одредбе чланова 49-64.

Члан 77

Стандардизација, метрологија, акредитација и оцена усаглашености

1. Србија ће предузети неопходне мере како би постепено постигла усклађеност са техничким прописима Заједнице и европском стандардизацијом, метрологијом, акредитацијом и процедурама оцене усаглашености.
2. У том циљу уговорне стране ће настојати да:
 - a) промовишу употребу техничких прописа Заједнице, европских стандарда и поступака за оцену усаглашености.
 - b) пруже помоћ за подстицање развоја инфраструктуре квалитета: стандардизације, метрологије, акредитације и оцене усаглашености;
 - c) промовишу учешће релевантних тела Србије у раду организација које се баве стандардима, оценом усаглашености, метрологијом и сличним пословима (на пример, *CEN*, *CENELEC*, *ETSI*, *EA*, *WELMEC*, *EUROMET* итд.)⁵.
 - d) када је то одговарајуће, закључе Споразум о оцени усаглашености и прихватању индустријских производа оног тренутка када су законски оквир и поступци у Србији довољно усаглашени са прописима Заједнице и тамо где је на располагању одговарајућа стручност.

Члан 78

Заштита потрошача

Уговорне стране ће сарађивати како би усагласиле стандарде заштите потрошача у Србији са стандардима у Заједници. Делотворна заштита потрошача је нужна како би се обезбедило ваљано функционисање тржишне економије и та заштита ће

⁵ Европски комитет за стандардизацију, Европски комитет за електротехничку стандардизацију, Европски институт за телекомуникационе стандарде, Европска сарадња за акредитацију, Организација за европску сарадњу у законској метрологији, Европска организација за метрологију

зависити од развоја административне инфраструктуре ради осигурања надзора над тржиштем и спровођење закона у овој области.

У том циљу, а у њиховом заједничком интересу, стране ће подстицати и обезбедити:

- политику активне заштите потрошача у складу са комунитарним правом, укључујући већу информисаност и развој независних организација;
- усклађивање законодавства о заштити потрошача у Србији са заштитом која је на снази у Заједници;
- делотворну правну заштиту потрошача ради побољшања квалитета потрошачке робе и одржавања одговарајућих стандарда безбедности;
- надзор над спровођењем правила од стране надлежних органа и омогућавање приступа правди у случају спора;
- размену информација о опасним производима.

Члан 79

Услови за рад, једнаке могућности

Србија ће постепено ускладити своје законодавство са законодавством Заједнице у областима које се тичу услова рада, нарочито здравља и безбедности на раду и једнаких могућности.

НАСЛОВ VII ПРАВОСУЂЕ, СЛОБОДА И БЕЗБЕДНОСТ

Члан 80

Јачање институција и владавине права

У оквиру сарадње у области правосуђа и унутрашњих послова стране ће посебну важност дати консолидовању владавине права и јачању институција на свим нивоима у области управе уопште, а нарочито у спровођењу закона и институцијама правосуђа. Сарадња ће нарочито бити усредсређена на јачање независности судства и побољшање његове ефикасности, побољшање рада полиције и других органа за спровођење закона, обезбеђивање одговарајуће обуке и борбу против корупције и организованог криминала.

Члан 81

Заштита личних података

Србија ће ускладити своје законодавство које се односи на заштиту личних података са комунитарним законодавством и осталим европским и међународним прописима о приватности, након ступања на снагу овог Споразума. Србија ће формирати једно или више независних надзорних тела са довољно финансијских и људских ресурса како би ефикасно надзирала и гарантовала примену националног законодавства о заштити личних података. Стране ће сарађивати у испуњењу овог циља.

Члан 82

Визе, контрола границе, азил и миграције

Стране ће сарађивати у области виза, контроле границе, азила и миграције и утврдиће оквире за сарадњу, укључујући сарадњу на регионалном нивоу у овим областима, узимајући у обзир и у потпуности користећи остале постојеће иницијативе у овој области, када је то примерено.

Сарадња у овој области засниваће се на међусобним консултацијама и блиској координацији између страна, и требало би да укључује техничку и административну помоћ у:

- размени статистичких података и информација о законодавству и пракси;
- изради законодавства;
- повећању капацитета и ефикасности институција;
- обуци запослених;
- сигурности путних исправа и откривању лажних исправа;
- управљању границом;

Сарадња ће посебно бити усредсређена:

- у области азила на спровођење националног законодавства како би се достигли стандарди из Конвенције о статусу избеглица потписане у Женеви 28. јула 1951. године и Протокола о статусу избеглица, потписаног у Њујорку 31. јануара 1967. године ради обезбеђења поштовања начела забране протеривања, као и осталих права тражилаца азила и избеглица;
- у области легалних миграција на правила уласка и права и статус лица којима је одобрен улазак. У вези с миграцијом, стране се слажу да осигурају праведан третман држављанима других држава који законито бораве на њиховој територији и промовишу политику интеграције ради осигуравања права и обавеза који се могу упоредити с правима и обавезама које имају њихови држављани.

Члан 83

Спречавање и контрола илегалне имиграције; реадмисија

Стране ће сарађивати на спречавању и контроли илегалних имиграција. У том циљу Србија и државе чланице ЕУ ће прихватити све своје држављане који се илегално налазе на територији Србије или државе чланице Европске уније и слажу се да ће у потпуности спроводити Споразум између Заједнице и Србије и билатералне споразуме између држава чланица ЕУ и Србије, у мери у којој су одредбе ових билатералних споразума у складу са одредбама Споразума са Европском заједницом, о реадмисији лица која незаконито бораве, укључујући и обавезу реадмисије држављана трећих држава и лица без држављанства.

Државе чланице Европске уније и Србија обезбедиће својим држављанима одговарајућа лична документа и пружиће им одговарајућу административну подршку у том циљу.

Посебне процедуре у циљу реадмисије њихових држављана, држављана трећих држава и лица без држављанства наведене су у Споразуму између Заједнице и Србије, и у билатералним споразумима између држава чланица ЕУ и Србије, у мери у којој су одредбе ових споразума у складу са Споразумом са Европском заједницом, о реадмисији лица која незаконито бораве.

Србија се слаже да закључи споразуме о реадмисији са државама које су у Процесу стабилизације и придруживања и обавезује се да предузме све неопходне мере да обезбеди флексибилно и брзо спровођење свих споразума о реадмисији на које се упућује у овом члану.

Савет за стабилизацију и придруживање ће утврдити остале заједничке напоре који се могу предузети да би се спречила и контролисала илегална имиграција, укључујући кријумчарење и мреже илегалних миграција.

Члан 84

Прање новца и финансирање тероризма

1. Стране ће сарађивати како би спречиле употребу својих финансијских система и одређених не-финансијских сектора за прање прихода од криминалних активности уопште, а нарочито од кривичних дела у вези са дрогама, као и у циљу финансирања терориста.
2. Сарадња у овој области може укључивати административну и техничку помоћ у циљу развоја спровођења прописа и ефикасног функционисања одговарајућих стандарда и механизма за борбу против прања новца и финансирања тероризма истоветних онима које су усвојили Заједница и међународни форуми у овој области, нарочито Финансијска акциона радна група (ФАРГ - *FATF*).

Члан 85

Сарадња у вези са недозвољеним дрогама

1. Стране ће, у оквиру својих моћи и надлежности, сарађивати како би осигурале уравнотежен и интегрисан приступ питањима у вези са дрогама. Политика и активности биће усмерене на јачање структура за борбу против недозвољених дрога, смањивање њихове набавке, трговине и потражње за недозвољеним дрогама, те бављење здравственим и социјалним последицама злоупотребе дрога, као и делотворнијом контролом прекурсора.
2. Стране ће се договорити о потребним методама сарадње за постизање ових циљева. Активности ће бити засноване на заједнички договореним начелима у складу са Стратегијом ЕУ о контроли дрога.

Члан 86

Спречавање и борба против организованог криминала и осталих незаконитих активности

Стране ће сарађивати у спречавању и борби против криминалних и незаконитих активности, организованих или других, као што су:

- кријумчарење и трговина људима;
- незаконите економске активности, нарочито фалсификовање новца и фалсификовање у облицима безготовинског плаћања, незаконите трансакције робом, као што су индустријски отпад, радиоактивни материјал и трансакције које укључују незаконите или фалсификоване производе;
- корупција, како у приватном тако и у јавном сектору, нарочито повезана са нетранспарентним управним поступцима;
- пореска утаја;

- крађа идентитета;
- недозвољена трговина дрогама и психотропним супстанцама;
- недозвољена трговина оружјем;
- фалсификовање докумената;
- кријумчарење и недозвољена трговина робом укључујући и аутомобиле;
- високотехнолошки криминал.

Биће промовисана регионална сарадња и поштовање признатих међународних стандарда у борби против организованог криминала.

Члан 87

Борба против тероризма

У складу са међународним конвенцијама чије су стране потписнице и њиховим релевантним законским и подзаконским прописима, стране се слажу да сарађују како би спречиле и сузбиле терористичке активности и њихово финансирање:

- у оквиру пуне примене Резолуције Савета безбедности 1373 (2001) Уједињених нација и осталих релевантних резолуција Уједињених нација, међународних конвенција и инструмената;
- разменом информација о терористичким групама и њиховим мрежама које им пружају подршку у складу са међународним и националним правом;
- разменом искустава у погледу средстава и метода за борбу против тероризма и у области техничких питања и обуке, и разменом искустава у вези са спречавањем тероризма.

НАСЛОВ VIII ПОЛИТИКЕ САРАДЊЕ

Члан 88

1. Заједница и Србија успоставиће блиску сарадњу, чији је циљ допринос развоју и расту потенцијала Србије. Таква сарадња ће ојачати постојеће економске везе на најширим могућим основама, на обострану корист.
2. Политике и остале мере биће обликоване тако да омогуће одржив економски и друштвени развој Србије. Ове политике треба да омогуће да се и питања заштите животне средине од самог почетка у потпуности укључе и повежу са захтевима за хармоничним друштвеним развојем.
3. Политике сарадње биће интегрисане у регионални оквир сарадње. Посебна пажња биће посвећена мерама које могу подстицати сарадњу између Србије и суседних земаља, укључујући државе чланице, чиме ће се допринети регионалној стабилности. Савет за стабилизацију и придруживање дефинисаће приоритете између и у оквиру политике сарадње, описаним даље у тексту споразума у складу са Европским партнерством.

Члан 89

Економска и трговинска политика

Заједница и Србија ће сарађивати и на тај начин олакшати процес економске реформе да би побољшале разумевање основа својих економија, формулацију и примену економске политике у тржишним економијама.

У том циљу Заједница и Србија ће сарађивати ради:

- размене информација о макроекономским резултатима и могућностима као и о развојним стратегијама;
- заједничке анализе економских питања од заједничког интереса, укључујући обликовање економске политике и инструмената за њену примену;
- промовисање шире сарадње ради убрзавања преноса знања и искуства и приступа новим технологијама.

Србија ће стремити ка успостављању тржишне економије и постепено ће усклађивати своју политику са политиком европске Економске и монетарне уније усмерене ка стабилизацији. На захтев српских власти, Заједница може пружити помоћ обликовану тако да подржи напоре Србије у том правцу.

Сарадња ће такође имати као циљ јачање владавине права у области пословања путем стабилног и недискриминаторног законодавног оквира којим се регулише трговина.

Сарадња у овој области ће укључити размену информација о начелима и функционисању европске Економске и монетарне уније.

Члан 90
Сарадња у области статистике

Сарадња у области статистике између страна примарно ће бити усмерена на приоритетне области које се односе на правне тековине Заједнице у области статистике. Нарочито ће бити усмерена на развој ефикасног и одрживог статистичког система, који је у стању да пружи поуздане, објективне и тачне податке потребне за планирање и праћење процеса транзиције и реформе у Србији. Сарадња такође треба да омогући Статистичком заводу Републике Србије да на бољи начин удовољи потребама својих корисника у земљи (како државној управи тако и приватном сектору). Статистички систем треба да поштује основна статистичка начела која су донеле Уједињене нације, Европски Кодекс статистичке праксе и европско статистичко право, као и развој у складу са правним тековинама Заједнице. Стране ће нарочито сарађивати ради обезбеђења поверљивости личних података, прогресивног повећања сакупљених података и преноса у Европски статистички систем и размене информација о методима, преноса знања и искустава и обуке.

Члан 91
Банкарство, осигурање и финансијске услуге

Сарадња између Србије и Заједнице биће усредсређена на приоритетне области у вези са правним тековинама Заједнице у области банкарства, осигурања и финансијских услуга. Стране ће сарађивати у циљу успостављања и развијања одговарајућег оквира за подстицање сектора банкарства, осигурања и финансијских услуга у Србији заснованих на слободној конкуренцији и на обезбеђивању неопходних и једнаких услова за све учеснике.

Члан 92
Сарадња у области ревизије и финансијске контроле

Сарадња између страна биће усредсређена на приоритетне области у вези са правним тековинама Заједнице у области јавне унутрашње финансијске контроле (ЈУФК) и спољне ревизије. Стране ће нарочито сарађивати кроз развијање и примену одговарајућих прописа, у циљу развијања транспарентне, делотворне и економичне јавне унутрашње финансијске контроле (укључујући управљање финансијама и контролу и функционално независну унутрашњу контролу) и спољних система ревизије у Србији, у складу са међународно признатим стандардима и методологијама и најбољим праксама у ЕУ. Сарадња ће такође бити усредсређена на изградњу Врховне ревизорске институције Србије. У намери да се испуни горенаведена обавеза координације и хармонизације, сарадња такође треба да буде усмерена ка оснивању и јачању јединица за централну хармонизацију финансијског управљања и контроле и интерну ревизију

Члан 93
Промовисање и заштита улагања

Сарадња између страна, у оквиру њихових одговарајућих надлежности, у области промовисања и заштите улагања имаће за циљ успостављање повољне климе за приватна улагања, како домаћа тако и страна, што је кључно за економску и индустријску ревитализацију Србије. Посебан циљ сарадње ће бити побољшање законодавног оквира у Србији који стимулише и штити улагања.

Члан 94
Индустријска сарадња

Циљ сарадње је промовисање модернизације и реструктурирање индустрије и појединих сектора у Србији. Такође ће обухватити индустријску сарадњу између економских чинилаца са циљем јачања приватног сектора под условима који гарантују заштиту животне средине.

Иницијативе за индустријску сарадњу ће одражавати приоритете које су обе стране утврдиле. Сарадња ће узети у обзир регионалне аспекте индустријског развоја, промовисање транснационалног партнерства кад је потребно. Иницијативе ће посебно настојати да успоставе одговарајући оквир за предузетништво, за побољшање управљања и знања и промовисање тржишта, тржишну транспарентност и пословно окружење. Посебна пажња биће посвећена успостављању делотворних активности у Србији ради ефикасног промовисања извоза.

У оквиру сарадње узеће се у обзир правне тековине Заједнице у области индустријске политике.

Члан 95
Мала и средња предузећа

Сарадња између страна имаће за циљ развијање и јачање малих и средњих предузећа (МСП) у приватном сектору, успостављање нових предузећа у областима које пружају могућност за раст и сарадњу између МСП у Заједници и у Србији.

У оквиру сарадње узеће се у обзир приоритетне области везане за правне тековине Заједнице у области МСП, као и десет смерница утврђених у Европској повељи за мала предузећа.

Члан 96
Туризам

Сарадња између страна у области туризма тежиће јачању протока туристичких информација (путем међународних мрежа, банки података, итд), подстицању развоја инфраструктуре повољне за инвестиције у области туризма, учешћу Србије

у важним европским туристичким организацијама и проучавању могућности за заједничко деловање и јачање сарадње између туристичких предузећа, стручњака и влада и њихових надлежних агенција у области туризма и пренос знања и искустава (путем обуке, размена, семинара). У оквиру сарадње узеће се у обзир правне тековине Заједнице везане за ову област.

Сарадња може бити интегрисана у регионални оквир сарадње.

Члан 97

Пољопривреда и пољопривредно-индустријски сектор

Сарадња између страна биће развијена у свим приоритетним областима у вези са правним тековинама Заједнице у области пољопривреде, као и у ветеринарској и фитосанитарној области. Сарадња ће нарочито имати за циљ модернизацију и реструктурирање пољопривреде и пољопривредно-индустријског сектора, нарочито ради достизања комунитарних санитарних стандарда, побољшања управљања водама и руралног развоја, као и развијање шумарства у Србији и пружање подршке постепеном усклађивању законодавства и пракси са комунитарним правилима и стандардима.

Члан 98

Рибарство

Стране ће испитати могућност одређивања подручја од заједничког интереса у области рибарства. У оквиру сарадње узеће се у обзир приоритетне области у вези са правним тековинама Заједнице у области рибарства, укључујући поштовање међународних обавеза које се тичу правила међународних и регионалних организација за рибарство о управљању и очувању рибљих ресурса.

Члан 99

Царине

Стране ће сарађивати како би гарантовале поштовање свих одредаба које треба да се усвоје у области трговине и како би се постигло усклађивање царинског система у Србији са системом у Заједници, чиме ће се отворити пут мерама либерализације које се предвиђају Споразумом о стабилизацији и придруживању и за постепено усклађивање српских царинских прописа са правним тековинама Заједнице.

У оквиру сарадње узеће се у обзир приоритетне области које се тичу правних тековина Заједнице у области царина.

Протокол 6 утврђује правила о узајамној административној помоћи између страна у области царина.

Члан 100 **Опорезивање**

Стране ће успоставити сарадњу на подручју опорезивања, укључујући мере усмерене ка даљој реформи фискалног система и реструктурирању пореске управе ради осигурања делотворности убирања пореза и борбе против пореских превара.

У оквиру сарадње узеће се у обзир приоритетне области које се тичу правних тековина Заједнице у области пореза и у оквиру борбе против штетне пореске конкуренције. Елиминисање штетне пореске конкуренције треба да се обави на основу начела Кодекса понашања за пословна опорезивања које је Савет усвојио 1. децембра 1997. године.

Сарадња ће такође укључити побољшање транспарентности и борбу против корупције укључујући размену информација са државама чланицама ради олакшавања мера извршења које спречавају пореску превару, утају пореза и избегавање пореза. Србија ће комплетирати мрежу билатералних споразума са државама чланицама у складу са последњим изменама ОЕЦД модела конвенције о порезима на приходе и капитал, као и на основу ОЕЦД модела споразума о размени информација у пореским стварима, у мери у којој су државе чланице преузеле обавезу према овим конвенцијама.

Члан 101 **Сарадња у области социјалне политике**

У вези са запошљавањем сарадња између страна биће усредсређена на унапређивање служби за посредовање у запошљавању и за професионалну оријентацију осигуравањем подршке и промовисањем локалног развоја као помоћ реструктурирању индустријског тржишта и тржишта радне снаге. То ће укључивати и мере као што су студије, размена стручњака и активности везане за информисање и обуку.

Стране ће сарађивати у олакшавању реформе политике запошљавања у Србији, у контексту јачања привредне реформе и интеграције. Сарадња ће такође бити усмерена ка прилагођавању система социјалног осигурања новим економским и социјалним захтевима и укључиваће усклађивање законодавства у Србији о радним условима и једнаким могућностима за жене и за мушкарце, за особе са инвалидитетом и припаднике мањинских група, као и побољшању степена заштите здравља и безбедности радника, узимајући као параметар постојећи степен заштите у Заједници.

У оквиру сарадње узеће се у обзир приоритетне области које се тичу правних тековина Заједнице у овој области.

Члан 102
Образовање и стручно оспособљавање

Стране ће сарађивати у циљу подизања нивоа општег образовања и стручног оспособљавања и обуке у Србији, као и политике према младима и рада младих, укључујући неформално образовање. Приоритет система високошколског образовања представљаће испуњење циљева Болоњске декларације у међудржавном Болоњском процесу.

Стране ће сарађивати у циљу обезбеђења приступа свим нивоима образовања и обуке у Србији без икакве дискриминације засноване на полу, раси, етничком пореклу или вери.

Релеватни програми Заједнице и инструменти допринеће побољшању образовних структура и структура обуке и активности у Србији.

У оквиру сарадње узеће се у обзир приоритетне области које се тичу правних тековина Заједнице у овој области.

Члан 103
Културна сарадња

Стране се обавезују да промовишу културну сарадњу. Ова сарадња, између осталог, служи за повећање међусобног разумевања и поштовања између појединаца, заједница и народа. Стране се такође обавезују да сарађују ради промовисања културне разноликости, нарочито у оквиру Конвенције УНЕСКО о сарадњи на заштити и промовисању разноликости културног изражавања.

Члан 104
Сарадња у аудио-визуелној области

Стране ће сарађивати на промовисању аудиовизуелне индустрије у Европи и подстицању копродукције у области кинематографије и телевизије.

Сарадња може, између осталог, да укључи програме и могућности за обуку новинара и осталих медијских професионалаца, као и техничку помоћ медијима, приватним и јавним, да би се ојачала њихова независност, професионализам и везе са европским медијима.

Србија ће ускладити своју политику регулисања питања садржаја прекограничног радиотелевизијског емитовања и ускладиће своје законодавство са правним тековина Заједнице. Србија ће посветити посебну пажњу питањима стицања права интелектуалне својине на програмима и емитовању путем сателитских, кабловских и земаљских фреквенција.

Члан 105
Информатичко друштво

Сарадња ће се развијати у свим областима у вези са правним тековина Заједнице који се тичу информатичког друштва. Сарадња ће превасходно подржавати постепено усклађивање политика и прописа Србије у овој области са политикама и прописима Заједнице.

Стране ће такође сарађивати у циљу даљег развијања информатичког друштва у Србији. Глобални циљеви подразумевају припремање друштва у целини за дигиталну еру, привлачење инвестиција и обезбеђење интероперабилности мрежа и услуга.

Члан 106
Електронске комуникацијске мреже и услуге

Сарадња ће се превасходно усредсредити на приоритетне области регулисане правним тековина Заједнице у овој области.

Стране ће нарочито јачати сарадњу у области електронских комуникацијских мрежа и електронских комуникацијских услуга, са коначним циљем усвајања правних тековина Заједнице у Србији у овој области у року од три године од ступања овог Споразума на снагу.

Члан 107
Информације и комуникација

Заједница и Србија предузеће потребне мере за подстицање узајамне размене информација. Приоритет ће имати програми чији је циљ пружање широј јавности основних информација о Заједници и специјализованих информација стручним круговима у Србији.

Члан 108
Транспорт

Сарадња између страна биће усредсређена на приоритетне области које се тичу правних тековина Заједнице у области транспорта.

Сарадња ће нарочито имати за циљ реструктурирање и модернизацију видова транспорта у Србији, побољшање слободног протока путника и робе, унапређен приступ транспортном тржишту и објектима, укључујући луке и аеродроме. Штавише, у оквиру сарадње може бити пружена подршка развоју мултимодалних инфраструктура повезаних са главним трансевропским мрежама, нарочито јачању регионалних веза у Југоисточној Европи у складу са Меморандумом о разумевању о развоју основне регионалне саобраћајне мреже. Циљ сарадње треба да се огледа у остваривању оперативних стандарда упоредивих са онима у Заједници, као и у

развоју транспортног система у Србији усклађеног и прилагођеног систему Заједнице и побољшање заштите животне средине у транспорту.

Члан 109 ***Енергетика***

Сарадња ће се усредсредити на приоритетне области у вези са правним тековинама Заједнице у области енергетике. Сарадња ће бити заснована на Уговору о оснивању Енергетске заједнице и биће развијена с циљем постепене интеграције Србије у енергетско тржиште Европе. Сарадња може укључити следеће:

- формулисање и планирање енергетске политике, укључујући модернизацију инфраструктуре, побољшање и диверсификацију снабдевања и побољшање приступа енергетском тржишту, укључујући олакшавање транзита, преноса и дистрибуције и унапређења енергетских интерконекција од регионалне важности са суседним државама;
- промовисање штедње енергије, енергетске ефикасности, обновљивих извора енергије и проучавање утицаја производње енергије и њене потрошње на животну средину;
- стварање оквирних услова за реструктурирање енергетских компанија и сарадњу између субјеката у овој области.

Члан 110 ***Нуклеарна сигурност***

Стране ће сарађивати у области нуклеарне сигурности и одговорности за нуклеарне материјале. Сарадња би могла да обухвати следеће теме:

- унапређење законских и подзаконских прописа страна о заштити од јонизујућих зрачења, нуклеарној сигурности и контролу и надзор над нуклеарним материјалима, као и јачање надзорних тела и њихових ресурса;
- подстицање промовисања споразума између држава чланица ЕУ, или Европске заједнице за атомску енергију и Србије о раном обавештавању и размени информација у случају нуклеарних акцидентата и стању приправности и о општим питањима везаним за нуклеарну сигурност;
- одговорност за нуклеарну штету.

Члан 111
Животна средина

Стране ће развијати и јачати сарадњу у области животне средине са кључним задатком заустављања даље деградације и побољшања постојећег стања у области животне средине у циљу остваривања одрживог развоја.

Стране ће нарочито успоставити сарадњу у циљу јачања административних структура и поступака ради обезбеђења стратешког планирања у области животне средине, а сарадњу између релевантних актера усредредиће на усклађивање прописа Републике Србије са правним тековинама Заједнице. Сарадња би се такође могла усредсредити на развој стратегија за значајно смањење локалног, регионалног и прекограничног загађења вода и ваздуха, за успостављање система за ефикасну, чисту, одрживу и обновљиву производњу и употребу енергије и за процену утицаја и стратешку процену утицаја на животну средину. Посебна пажња биће посвећена имплементацији Кјото протокола

Члан 112
Сарадња у области истраживања и технолошког развоја

Стране ће подстицати сарадњу у области цивилног, научног истраживања и технолошког развоја (ИТР) на основу узајамне користи и узимајући у обзир расположивост средстава, одговарајући приступ њиховим релевантним програмима, зависно од одговарајућих нивоа делотворне заштите права интелектуалне, индустријске и комерцијалне својине (ИИКП).

Сарадња ће узети у обзир приоритетне области у вези са правним тековинама Заједнице у области научног и истраживачког развоја.

Члан 113
Регионални и локални развој

Стране ће настојати да јачају регионалну и локалну развојну сарадњу, са циљем доприношења економском развоју и смањењу регионалних неједнакости. Посебна пажња биће посвећена прекограничној, транснационалној и међурегионалној сарадњи.

У оквиру сарадње узеће се у обзир приоритетне области које се тичу правних тековина Заједнице у оквиру регионалног развоја.

Члан 114
Државна управа

Сарадња ће имати за циљ да се обезбеди развој ефикасне и одговорне државне управе у Србији, а нарочито пружање подршке примени владавине права, одговарајућем функционисању државних институција у корист целокупне популације Србије, као и несметаног развоја односа између ЕУ и Србије.

Сарадња у овој области ће превасходно бити усредсређена на изградњу институција, укључујући развој и примену транспарентног и непристрасног система запошљавања, управљања кадровима и напредовања у државној управи, континуирану обуку и промовисање етике у државној управи. Сарадња ће обухватити све нивое државне управе, укључујући и локалну управу.

НАСЛОВ IX ФИНАНСИЈСКА САРАДЊА

Члан 115

Ради постизања циљева овога Споразума и у складу с члановима 5, 116. и 118. Србија може да прими од Заједнице финансијску помоћ у облику бесповратних средстава и зајмова, укључујући зајмове Европске инвестиционе банке. Помоћ Заједнице зависи од даљег напретка у испуњењу Копенхагенских политичких критеријума, а нарочито остваривања посебних приоритета из Европског партнерства. Узеће се у обзир и резултати годишњих прегледа о државама у процесу стабилизације и придруживања, нарочито у вези са напорима примаоца да спроведе демократске, економске и институционалне реформе и остале закључке Савета који се посебно тичу програма прилагођавања. Помоћ која ће бити додељена Србији биће усмерена ка уоченим потребама, договореним приоритетима, могућности апсорпције и исплате и мерама предузетим ради спровођења реформи и реструктурирања привреде.

Члан 116

Финансијска помоћ у облику бесповратних средстава биће покривена оперативним мерама које су утврђене у одговарајућој уредби Савета унутар вишегодишњег индикативног планског документа, који ће бити годишње разматран, а који Заједница утврђује након саветовања са Србијом.

Финансијска помоћ може да покрије све области сарадње, придајући нарочиту пажњу области правосуђа и унутрашњих послова, усклађивању законодавства, одрживом развоју и смањењу сиромаштва и заштити животне средине.

Члан 117

На захтев Србије и у случају посебне потребе, Заједница би могла да испита, у координацији с међународним финансијским институцијама, могућност да се изузетно одобри макрофинансијска помоћ под одређеним условима, водећи рачуна о расположивости свих финансијских средстава. Ова помоћ биће одобрена под условом да се испуне услови које треба утврдити у контексту програма о којем треба да се договоре Србија и Међународни монетарни фонд.

Члан 118

Ради омогућавања оптималне употребе расположивих средстава, стране ће осигурати да доприноси Заједнице буду остварени у блиској координацији с

доприносима из других извора, као на пример од држава чланица, других држава и међународних финансијских институција.
У том циљу, стране ће редовно размењивати информације о свим изворима помоћи.

НАСЛОВ X ИНСТИТУЦИОНАЛНЕ, ОПШТЕ и ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 119

Овим се оснива Савет за стабилизацију и придруживање, који ће надzirати примену и спровођење овог Споразума. Он ће се састајати на одговарајућем нивоу у редовним временским размацама и када то околности захтевају. Он ће разматрати сва важна питања која проистичу у оквиру овог Споразума и сва друга билатерална или међународна питања од заједничког интереса.

Члан 120

1. Савет за стабилизацију и придруживање ће се састојати од чланова Савета Европске уније и чланова Европске комисије, с једне, и чланова Владе Србије с друге стране.
2. Савет за стабилизацију и придруживање ће донети свој Пословник о раду.
3. Чланови Савета за стабилизацију и придруживање могу одредити да буду заступљени у складу са условима утврђеним Пословником о раду Савета.
4. Саветом за стабилизацију и придруживање ће, наизменично, председавати представник Европске заједнице и представник Србије, у складу са одредбама које ће бити утврђене Пословником о раду Савета.
5. У питањима која се ње тичу, Европска инвестициона банка ће учествовати у раду Савета за стабилизацију и придруживање у својству посматрача.

Члан 121

Ради постизања циљева овог Споразума, Савет за стабилизацију и придруживање има овлашћење да, у предвиђеним случајевима, доноси одлуке у оквиру делокруга овог Споразума. Донесене одлуке ће обавезивати уговорне стране, које ће морати да предузму мере неопходне за њихово спровођење. Савет за стабилизацију и придруживање такође може давати одговарајуће препоруке. Савет ће сачињавати своје одлуке и препоруке на основу договора постигнутог међу странама.

Члан 122

1. Савету за стабилизацију и придруживање ће у обављању његових дужности помагати Одбор за стабилизацију и придруживање, састављен од представника Савета Европске уније и представника Европске комисије, с једне стране, и представника Владе Србије, с друге стране.
2. Пословником о раду, Савет за стабилизацију и придруживање ће утврдити дужности Одбора за стабилизацију и придруживање, које ће обухватити

припрему састанака Савета за стабилизацију и придруживање, и утврдити начин на који ће Одбор деловати.

3. Савет за стабилизацију и придруживање може пренети било које своје овлашћење на Одбор за стабилизацију и придруживање. У том случају, Одбор за стабилизацију и придруживање ће доносити своје одлуке у складу са условима предвиђеним чланом 121.

Члан 123

Одбор за стабилизацију и придруживање може основати пододборе. Пре истека прве године од дана ступања на снагу овог Споразума, Одбор за стабилизацију и придруживање оформиће неопходне пододборе за одговарајућу примену Споразума.

Биће основан пододбор који ће се бавити питањем миграција.

Члан 124

Савет за стабилизацију и придруживање може донети одлуку о оснивању других посебних пододбора или тела која могу пружити помоћ у обављању његових дужности. Пословником о раду, Савет за стабилизацију и придруживање ће одредити састав и дужности таквих пододбора или тела и начин њиховог рада.

Члан 125

Овим се оснива Парламентарни одбор за стабилизацију и придруживање. Он ће бити форум у којем ће се посланици Народне скупштине Републике Србије и Европског парламента састајати и размењивати мишљења. Састајаће се у временским размацама које утврди сам Одбор.

Парламентарни одбор за стабилизацију и придруживање ће се састојати од посланика Европског парламента, с једне стране, и посланика Народне скупштине Србије с друге стране.

Парламентарни одбор за стабилизацију и придруживање ће донети свој Пословник о раду.

Парламентарним одбором за стабилизацију и придруживање наизменично председавају члан Европског парламента и народни посланик Народне скупштине Републике Србије, у складу са одредбама утврђеним Пословником о раду.

Члан 126

Свака страна обавезује се, унутар делокруга овога Споразума, да обезбеди да физичка и правна лица друге стране имају приступ, без дискриминације у односу на властите држављане, надлежним судовима и управним органима страна ради заштите својих личних и имовинских права.

Члан 127

Ниједна одредба овога Споразума не спречава страну да предузме мере:

- (а) које сматра нужним како би спречила откривање информација супротно својим суштинским безбедносним интересима;
- (б) које се односе на производњу или трговину оружјем, муницијом или ратним материјалом, или на истраживање, развој или производњу преко потребну у обрамбене сврхе, под условом да такве мере не нарушавају услове конкуренције у односу на производе који нису изричито намењени у војне сврхе;
- (ц) које сматра битним за властиту безбедност у случају озбиљних унутрашњих поремећаја који утичу на очување закона и реда, у време рата или озбиљне међународне напетости која представља ратну претњу, или ради испуњавања обавеза које је прихватила да би се очували мир и међународна безбедност.

Члан 128

1. У областима обухваћеним овим Споразумом и без утицаја на посебне одредбе које су у њему садржане:
 - решења која Србија примени у односу на Заједницу не смеју довести ни до какве дискриминације између држава чланица, њихових држављана или привредних друштава;
 - решења које Заједница примени у односу на Србију не смеју довести ни до какве дискриминације између држављана Србије, као и српских привредних друштава.
2. Одредбе става 1. не доводе у питање право страна да примене релевантне одредбе свога пореског законодавства на пореске обвезнике који нису у идентичној ситуацији у погледу свога пребивалишта.

Члан 129

1. Стране ће предузети све опште или посебне мере које су потребне за испуњавање својих обавеза према овом Споразуму. Оне ће се побринути да се постигну циљеви утврђени овим Споразумом.
2. Стране су сагласне да ће се одмах саветовати преко одговарајућих канала на захтев било које од страна ради расправљања било којег питања које се тиче тумачења или примене овога Споразума и других релевантних аспеката односа између страна.

3. Свака страна упутиће Савету за стабилизацију и придруживање сваки спор који се тиче примене или тумачења овог Споразума. У том случају, примењиваће се члан 130 и уколико је то случај Протокол 7.

Савет за стабилизацију и придруживање може да реши све спорове доношењем одлуке која има обавезујуће дејство.

4. Ако једна од страна сматра да је друга страна пропустила да испуни неку обавезу из овога Споразума, она може предузети одговарајуће мере. Пре тога ће, осим у посебно хитним случајевима, доставити Савету за стабилизацију и придруживање све неопходне информације које су потребне за темељно испитивање ситуације ради проналажења решења које је прихватљиво странама.

При одабиру мера предност се мора дати оним мерама које најмање нарушавају примену овога Споразума. О тим мерама се одмах мора обавестити Савет за стабилизацију и придруживање и оне ће бити предмет консултација унутар Савета за стабилизацију и придруживање или било другог тела основаног на основу чланова 123. и 124, ако то друга страна затражи.

5. Одредбе ставова 2, 3. и 4. ни на који начин не утичу и не доводе у питање чланове 32, 40, 41, 42, 46. и Протокола 3 (Дефиниција концепта о пореклу производа и метода административне сарадње).

Члан 130

1. Када настане спор између страна о тумачењу или примени овог Споразума, било која страна ће поднети другој страни и Савету за стабилизацију и придруживање званични захтев да се предмет спора реши.

Када једна страна сматра да мера коју је предузела друга страна или пропуст друге стране да предузме неку радњу представљају повреду обавеза сходно овом Споразуму, званични захтев ће садржати разлоге за овакво мишљење и назначити, уколико је то случај, да страна може да предузме мере предвиђене ставом 4, члана 129.

2. Стране ће настојати да реше спор започињањем консултација, у доброј вери, у оквиру Савета за стабилизацију и придруживање и осталим телима предвиђеним ставом 3, у циљу налажења узајамно прихватљивог решења у што краћем року.
3. Стране ће доставити Савету за стабилизацију и придруживање све битне информације потребне за детаљно разматрање случаја.

Све док спор не буде решен, о њему ће се расправљати на сваком састанку Савета за стабилизацију и придруживање, осим уколико је покренут арбитражни поступак предвиђен Протоколом 7. Спор ће се сматрати решеним када Савет за стабилизацију и придруживање донесе обавезујућу одлуку којом решава предмет спора предвиђен ставом 3, члана 129, или када изјави да спор више не постоји.

Консултације о спору могу да се одржавају на било ком састанку Одбора за стабилизацију и придруживање или било ког релеватног одбора или тела основаног сходно члановима 122. и 123, као што је договорено између страна или на захтев једне од страна. Консултације могу да се одвијају и писменим путем.

Све информације откривене током консултација остаће поверљиве.

4. За питања у делокругу примене Протокола 7, свака страна може доставити предмет спора на решавање путем арбитраже у складу са тим Протоколом, када стране нису успеле да реше спор у року од два месеца од покретања поступка за решавање спора у складу са ставом 1.

Члан 131

Све док се не постигну једнака права појединаца и економских субјеката на основу овога Споразума, овај Споразум неће утицати на права која су им осигурана постојећим споразумима који обавезују једну или више држава чланица, с једне стране и Србију, с друге стране.

Члан 132

Анекси од I до VII и Протоколи 1, 2, 3, 4, 5, 6. и 7. чине саставни део овог Споразума.

Оквирни споразум између Европске заједнице и Србије и Црне Горе о општим начелима за учешће Србије и Црне Горе у програмима Заједнице, потписан 21. новембра 2004. године и пратећи Анекс тог споразума, чине саставни део овог Споразума. Ревизија утврђена у члану 8. Оквирног споразума биће обављена у оквиру Савета за стабилизацију и придруживање који ће имати овлашћење да измени Оквирни споразум, ако је то потребно.

Члан 133

Овај се Споразум склапа на неограничено време.

Свака страна може отказати овај Споразум на тај начин што ће обавестити другу страну. Овај Споразум престаје да важи шест месеци од дана слања таквог обавештења.

Свака страна може да суспендује овај Споразум, са тренутним дејством суспензије, у случају ако друга страна не поштује неки од суштинских елемената овог Споразума.

Члан 134

За потребе овог Споразуму, појам „стране“ значи Заједница, или њене државе чланице, или Заједница и њене државе чланице, у складу са њиховим одговарајућим надлежностима, с једне стране, и Република Србија, с друге стране.

Члан 135

Овај Споразум се примењује, с једне стране, на територије на које се примењују уговори којима се оснивају Европска заједница и Европска заједница за атомску енергију и у складу са условима утврђеним тим уговорима и на територију Србије, с друге стране.

Овај Споразум се не примењује на Косову које је тренутно под међународном управом у складу са Резолуцијом Савета безбедности Уједињених нација 1244 од 10. јуна 1999. године. Ово не доводи у питање садашњи статус Косова нити одређивање његовог коначног положаја према истој Резолуцији.

Члан 136

Генерални секретар Савета Европске уније је депозитар овог Споразума.

Члан 137

Споразум је састављен у два примерка на бугарском, шпанском, чешком, данском, немачком, естонском, грчком, енглеском, француском, италијанском, летонском, литванском, мађарском, малтешком, холандском, пољском, португалском, румунском, словачком, словеначком, финском, шведском и српском језику, при чему је сваки од тих текстова једнако веродостојан.

Члан 138

Стране ће одобрити овај Споразум у складу са својим прописаним процедурама. Овај Споразум ступа на снагу првог дана другог месеца који следи након дана када су стране једна другу обавестиле о окончању поступака који су наведени у првом ставу.

Члан 139

Прелазни споразум

У случају да пре окончања поступака који су потребни за ступање на снагу овог Споразума одредбе неких делова овога Споразума, посебно оне које се односе на слободан проток робе и на релевантне одредбе о транспорту, ступе на снагу на основу Прелазног споразума између Заједнице и Србије, стране су сагласне да у таквим околностима, за потребе одредаба Наслова IV, чланова 73, 74. и 75. овога

Споразума, Протокола 1, 2, 3, 5, 6. и 7. и одговарајућих одредаба Протокола 4, израз „дан ступања на снагу овог Споразума“ значи дан ступања на снагу релевантног Прелазног споразума у односу на обавезе садржане у напред наведеним одредбама.

ЗАЈЕДНИЧКЕ ДЕКЛАРАЦИЈЕ

Заједничка декларација уз члан 3

Стране потписнице овог Споразума о стабилизацији и придруживању, Европске заједнице и њихове државе чланице, са једне стране, и Република Србија, са друге стране, сматрају да је ширење оружја за масовно уништење (ОМУ) и средстава за њихову испоруку, било државама било недржавним субјектима, представља једну од најозбиљнијих претњи међународном миру, стабилности и безбедности, како је и потврђено Резолуцијом Савета безбедности Уједињених нација број 1540. Неширење ОМУ је стога заједничка брига Европских заједница и њихових држава чланица и Србије.

Борба против ширења оружја за масовно уништење и средстава за њихову испоруку такође представља суштинско питање за Европску унију када разматра одлуку о уласку у споразуме са трећим државама. Из тог разлога је Европски савет новембра 2003. године одлучио да одредба о неширењу ОМУ треба да буде унета у нове споразуме са трећим државама и том приликом је утврђен стандардни текст такве одредбе (видети документ 14997/03). Таква одредба је од тада унета у споразуме Европске уније са скоро стотину држава.

Европска унија и Република Србија, као одговорни чланови међународне заједнице, потврђују своју пуну приврженост принципу неширења оружја за масовно уништење и средстава за њихову испоруку и пуној примени њихових међународних обавеза проистеклих из међународних докумената чије су стране потписнице.

У том су духу, и у складу са горепоменутих општим принципом Европске уније и привржености Србије принципу неширења оружја за масовно уништење и средстава за њихову испоруку, стране уговориле у члану 3. овог Споразума стандардну одредбу у облику који је утврдио Европски савет.

Заједничка декларација уз члан 32

Сврха мера дефинисаних чланом 32 јесте надзор над трговином производима са високим садржајем шећера који могу бити коришћени за даљу прераду и превенција могућег нарушавања устаљених начина трговине шећером и производима чије карактеристике суштински нису различите од карактеристика шећера.

Овај члан треба тумачити на такав начин да не нарушава или да у најмањој могућој мери нарушава трговину производима намењеним за финалну употребу.

Заједничка декларација уз члан 75

Стране су сагласне да за потребе овог Споразума, интелектуална и индустријска својина укључује посебно ауторско право, укључујући ауторско право на компјутерским програмима, и сродна права, права која се тичу база података, патенте укључујући серификате о додатној заштити, индустријске дизајне, робне и услужне жигове, топографије интегрисаних кола, географске ознаке, укључујући имена порекла, као и права биљних сорти.

Заштита комерцијалне својине укључује посебно заштиту против нелојалне конкуренције дефинисане чланом 10бис Париске конвенције о заштити индустријске својине и заштите неоткривених информација дефинисане чланом 39 Споразума о трговинским аспектима права интелектуалне својине (ТРИПС).

Стране се даље слажу да ће ниво заштите одређен ставом 3, члана 75. укључити расположивост мера, процедура и правних лекова предвиђених Уредбом Европског парламента и Савета 2004/48/ЕЗ, од 29. априла. 2004. године о спровођењу права интелектуалне својине.

Декларација Заједнице и њених држава чланица

Узимајући обзир да је Европска заједница одобрила изузетне трговинске мере државама које учествују или су повезане са Процесом стабилизације и придруживања Европске уније на основу Уредбе (ЕЗ) бр. 2007/2000, Европска заједница и државе чланице изјављују:

- да ће, у примени члана 35. овог Споразума оне једностране самосталне трговинске мере које су повољније примењивати као додаток уговорним трговинским концесијама које нуди Европска заједница у овом Споразуму све док се примењује измењена Уредба Савета;
- да ће се, посебно за производе обухваћене Главама 7. и 8. Комбиноване номенклатуре за које Заједничка царинска тарифа предвиђа примену *ad valorem* стопа царине и специфичне царине, смањење примењивати такође и на специфичне царине одступањем од релевантних одредби става 2, члана 26

АНЕКСИ

1. Анекс I (члан 21) – Концесије Србије на индустријске производе пореклом из Европске заједнице
2. Анекс II (члан 26) – Царинске концесије Европске заједнице за производе од јунетине (бабу бееф) за Србију
3. Анекс III (члан 27) – *Концесије Србије на пољопривредне производе*
4. Анекс IV (члан 29) – Концесије Европске заједнице за српске рибље производе
5. Анекс V (члан 30) – *Концесије Србије на рибу и рибље производе*
6. Анекс VI (члан 52) – Право оснивања привредног друштва: „Финансијске услуге”
7. Анекс VII (члан 75) – Право интелектуалне, индустријске и комерцијалне својине

ПРОТОКОЛИ

1. Протокол 1 (члан 25) – Трговина прерађеним пољопривредним производима
2. Протокол 2 (члан 28) – Вина и алкохолна пића
3. Протокол 3 (члан 44) – Дефиниција појма «производи са пореклом» и методи административне сарадње
4. Протокол 4 (члан 61) – Копнени транспорт
5. Протокол 5 (члан 73) – Државна помоћ индустрији челика
6. Протокол 6 (члан 99) – Узајамна административна помоћ у царинским питањима
7. Протокол 7 (члан 129) – Решавање спорова